Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

• № 36 (20. 303) • 1989 йил 12 февраль, якшанба • Баҳоси 3 тийин.

ОЛТИТА ЙЎЛДОШ УЧИРИЛДИ

1989 йил 10 февраль куни Совет Иттифоқида Ернинг сунъий йўлдошлари «Космос-1994», «Космос-1995», «Космос-1996», «Космос-1997», «Космос-1998» ва «Космос-1999» учирилди. Барча йўлдошлар «Циклон» учирувчи ракетаси ёрдамида орбитага чиқарилди.

(ТАСС).

МАКЕДОНИЯГА ВИЗИТ ТУГАДИ

БЕЛГРАД, 11 февраль. (ТАСС). Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов бошчилигидаги Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети делегациясининг Македония Социалистик Республикасига визити ниҳоясига етди. Делегация Скопледа МКС Марказий Комитети президиумининг раиси Я. Лазароский бошчилигидаги Македония Коммунистлар Союзи Марказий Комитетининг делегацияси билан якунловчи музокаралар ўтказди.

Иккала делегация Ўзбекистон Компартияси билан МКС ўртасида 1989—1990 йилларга мўлжалланган ҳамкорлик программасини имзолади. Ҳужжатда айтиладики, иккала республика партиялари Ўзбекистон билан Македония ўртасида сиёсат, экономика, фан-техника, маданият соҳаларида ва бошқа соҳалардаги ҳамкорликни ривожлантиришга бутун чоралар билан кўмаклашади.

Программада партия иши тажрибасини баҳам кўриш, марказий матбуот органларининг вакилларини, лекторларни бир-бирларига юбориб туриш кўзда тутилган. Унда Тошкент шаҳар партия комитети билан Македония Коммунистлар Союзи Скопле шаҳар комитети ўртасидаги ҳамкорликни кучайтириш зарурлиги таъкидланди. Иккала республика оммавий ахборот воситалари биргаликда материаллар, шунингдек қўшма телевизион ва радио программаларини тайёрлаб, бир-бирларига юбориб туради.

Дунё овози

АҚШДА ДАВОЛАНАДИЛАР

ВАШИНГТОН. Американинг С-141 ҳарбий-транспорт самолёти Вашингтон яқинидаги Эндрюс авиабазасига қўнди. Самолётда Арманистондаги зилзила вақтида жабрланган 32 нафар совет боласи бор. Улар АҚШ территориясидаги 10 та госпиталга олиб борилиб, даволанадилар. Самолётга АҚШ президентининг рафиқаси Барбара Буш чиқиб, болалар билан саломлашди ва уларга тезроқ соғайиб кетишларини тилади. Авиабазада Совет Арманистонидан келган болаларни барча арманларнинг католикоси АҚШ бўйлаб сафар қилаётган Вазген I, СССРнинг АҚШдаги элчиси Юрий Дубинин, сенаторлар ва конгресс аъзолари кутиб олишди.

САМАРАЛИ РАҲБАРЛИК

БЕЛГРАД. Югославия меҳнаткаш халқи социалистик иттифоқи (ЮМХСИ)нинг иттифоқ конференсияси ўз аппарати ходимлари сонини деярли 50 процент қисқартиришга қарор қилди.

Мана бир неча ойдирки, Югославияда экономикага самарали раҳбарлик қилишга ўтиш — бесўнақай бошқариш аппаратини қисқартириш, бошқарувнинг бюрократик шаклларига, хусусан бекорчи мажлисбозликларга барҳам бериш учун қизғин кураш олиб борилмоқда. Матбуот хабарларига қараганда, ҳар куни ярим миллионга яқин одам охири кўринмайдиган турли-туман мажлисларy йиғилишларда қатнашиб, ишдан қоляпти.

ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИ МАЖЛИСИДА

НЬЮ-ЙОРК. Араб давлатларининг БМТдаги группаси илтимосига кўра Хавфсизлик Кенгашининг мажлиси чақирилди. Кенгаш Исроил босиб олган Фаластин территориясидаги аҳволни муҳокама қилади. Бу аҳвол халқаро ҳамжамиятни тобора ташвишлантирмоқда. Исроил босқинчилари ўлдирган фаластинликлар, шу жумладан болалар рўйхати деярли ҳар куни узайиб бормоқда. Фаластиннинг БМТ ҳузуридаги доимий кузатувчилари миссиясининг маълумотларига кўра, ўтган йилнинг декабрь ойидагина фаластинликлардан 55 киши ўлдирилган ва камида 500 киши жароҳатланган.

АГРЕССИВ ХУРУЖ

ЛУАНДА. ЖАР мунтазам армиясининг кучлари 8 февраль куни Ангола Халқ Республикаси территориясига суқилиб бориб, Квандо—Кубанго вилоятининг 40 километр ичкарисига кирганлар, деб хабар қилди АХР мудофаа министрлиги. Шу тариқа деб таъкидланади баёнотда, Претория Африка жануби-ғарбидаги аҳволни тинч йўл билан бартараф этиш хусусида Нью-Йоркда имзоланган битимнинг руҳи ва ҳарфини қўпол равишда бузган. Ана шу агрессив хуруж деб таъкидланади баёнотда, ЖАР мудофаа министри Магнус Маланнинг Жанубий Африка парламентида нутқ сўзлаган вақтига тўғри келди. У УНИТА мададсиз қолмаслигини очиқдан-очиқ айтди. АХР мудофаа министрлиги халқаро ҳамжамиятга мурожаат қилиб, ЖАР ва Ангола ҳарбий ҳаракатларни тўхтатиш мажбуриятини юкловчи битимнинг кучини сақлаб қолиш мақсадида чоралар кўришга даъват этди.

(ТАСС).

26 март— СССР халқ депутатлари сайлови куни

ДЕПУТАТЛИККА НОМЗОДЛАР РЎЙХАТГА ОЛИНМОҚДА

Округ сайлов комиссиялари тегишли ҳужжатларни текшириб чиқиб, қуйидагиларни СССР халқ депутатлигига номзод этиб рўйхатга олиш ва сайлов бюллетенларига киритиш тўғрисида қарор қабул қилдилар:

127-Хива миллий-территориал сайлов округидан Худойбергенова Римажон Матназаровна, 1942 йилда туғилган, Ўзбекистон Компартияси Хоразм область комитетининг биринчи секретари; Оллоназарова Ҳосият Ҳожимуродовна, 1940 йилда туғилган, Боғот район марказий касалхонаси бўлимининг мудири.

* * *

591-Денов территориал сайлов округидан Қурбонова Санам, 1956 йилда туғилган, Қумқўрғон районидаги «Москва» колхозининг сут соғувчиси; Қўчқорова Муқаддас, 1961 йилда туғилган, Олтинсой районидаги «Оқ олтин» колхозининг сут соғувчиси.

(УзТАГ).

• БУГУН—АЭРОФЛОТ КУНИ

ПАРВОЗИНГИЗ БЕХАТАР БЎЛСИН

● Мамлакатимизнинг социал-иқтисодий вазифаларини ҳал этишда аэрофлот муҳим роль ўйнамоқда. У халқ хўжалиги ва транспортнинг ажралмас қисми бўлиб, аҳолининг ва халқ хўжалигининг юк ташишга талаб-эҳтиёжларини қондиришга даъват этилгандир.

Граждан авиациясининг дунёга келиши ҳамда ривожланиши тарихи Ватанимиз тарихи, экономиканинг тараққиёти, фан ва техника ютуқлари, совет кишиларининг бунёдкор меҳнати билан чамбарчас боғланган. Ҳозир бутун мамлакатимиз амалда ёппасига авиациялаштирилган. Барча республикалар, ўлкалар, областлар ва кўпгина аҳоли пунктлари бир-бири билан ҳаво трассаси орқали боғланган. Айниқса, Иттифоқимизнинг узоқ ва бориш қийин жойларида авиация хизмати устун даражада ривожлантириляпти. Ҳаво лочинларини деҳқон деб ҳам, геолог деб ҳам, бинокор, нефтчи, шифокор, харитачи, ўт ўчирувчи деб ҳам аташ мумкин. Чунки, уларнинг хизмати сингмаётган соҳа йўқ ҳисоби. Тармоқ ҳар йили планларни бажармоқда, давлатга фойда келтирмоқда. Чунончи, республикамизнинг авиация транспорти ўтган йили 62 минг тонна юкни ташиб берди. Юк жўнатиш йиллик плани 109,9 пассажир обороти плани эса 103,1 процент адо этилди.

Бироқ тармоқда ҳал этилмаган жуда кўп муаммолар мавжуд. Улар юк ташишга бўлган эҳтиёжларнинг тобора ўсиб бориши ва тармоқ имкониятларининг чекланганлиги билан боғлиқдир. Қайта қуриш эса сусткашлик билан бормоқда. Парвозларнинг мунтазамлилигини ҳамда хавфсизлигини таъминлашдаги катта нуқсонлар, билетлар олиш учун навбатларнинг кўплиги, ерда ва осмонда хизмат кўрсатиш маданиятининг пастлиги кишиларнинг ҳақли эътирозига сабаб бўляпти.

Ўтган йили тармоқ хўжалик ҳисобига, ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга ўтди. У кўпгина муаммоларни ҳал этишга ёрдам бериши керак.

Сиз суратда Ўзбекистон Граждан авиацияси бошқармаси Тошкент авиаотрядининг энг яхши экипажларидан бирини кўриб турибсиз. Унда (чапдан) «ЯК-40» самолётининг иккинчи учувчиси В. Икрянников, капитан В. Бочарников ва борт механиги С. Мансуров тасвирланган.

— Парвозингиз бехатар бўлсин, осмон лочинлари!

Л. ГУСЕИНОВ фотоси.

ЛОЙИҲА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

МАҲСУЛОТ СИФАТИ ВА ИСТЕЪМОЛЧИ ҲУҚУҚЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиумининг қарори

Маҳсулот сифати ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги СССР Қонуни лойиҳаси ҳақида

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

1. СССР Министрлар Совети СССР Олий Советига тақдим этган маҳсулот сифати ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги СССР Қонуни лойиҳаси «Известия Советов народных депутатов СССР», «Правда», «Социалистическая индустрия», «Труд» газеталарида ҳамда республика газеталарида умумхалқ муҳокамаси учун эълон қилинсин.

2. Умумхалқ муҳокамаси чоғида маҳсулот сифати ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги СССР Қонуни лойиҳаси юзасидан билдирилган таклифлар ва мулоҳазаларни кўриб чиқиб, лойиҳага зарур тузатишлар ва қўшимчалар киритиш ҳамда уни 1989 йил 15 апрелгача СССР Олий Совети Президиумига тақдим этиш СССР Министрлар Советига топширилсин.

Қонуннинг пухталаштирилган лойиҳасини хулоса чиқариш учун СССР Олий Совети палаталарининг доимий комиссияларига ва комитетларига топшириш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. ГОРБАЧЕВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль. 1989 йил 8 февраль.

Мазкур Қонун СССР Конституциясига мувофиқ равишда, илмий-техникавий, саноат, қурилиш ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг, транспорт, таъминот, савдо хизматининг ҳамда ишлар ва хизматлар бошқа турларининг сифатини таъминлаш билан боғлиқ ижтимоий ишлаб чиқариш иштирокчиларининг муносабатларини белгилаб беради ва юридик жиҳатдан мустаҳкамлайди.

Қонун халқ хўжалиги ва аҳолининг ортиб бораётган эҳтиёжларини тағин ҳам тўлароқ қондириш, совет кишиларининг меҳнат ва турмуш шароитини, уларнинг сиҳат-саломатлигини сақлашни, атроф-муҳитни ҳимоя қилишни яхшилаш, социалистик экономикани барқарор ва жўшқин ривожлантириш, мамлакатнинг экспорт имкониятларини ошириш мақсадида маҳсулот сифатини тубдан яхшилаш учун зарур шарт-шароитларни яратишга қаратилган.

Қонун ижтимоий турмушни демократиялаш шароитида хўжалик механизми, иқтисодий воситалар ва омилларнинг ишлаб чиқилаётган, тайёрланаётган ва фойдаланилаётган маҳсулотнинг, бажарилаётган ишлар ва хизматларнинг сифати ҳамда рақобатбардошлигини таъминлашга таъсирини кучайтиришни, экономикага марказлаштирилган планли раҳбарликни товар-пул муносабатлари ва социалистик рақобатни ривожлантириш билан қўшиб олиб боришни кўзда тутади.

Қонун давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари зиммасига гражданларнинг сифатли товарлар, ишлар ва хизматлар билан таъминланиш ҳуқуқларининг гарантияларини белгилаб қўйиш ва бу ҳуқуқларни ҳимоя қилишнинг самарали чораларини амалга ошириш вазифасини юклайди.

I. Умумий қоидалар

1-Модда. **Маҳсулот сифати ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги Қонуннинг вазифалари**

Маҳсулотни ишлаб чиқиш, ишлаб чиқариш, реализация қилиш ва ундан фойдаланиш муносабатларини тартибга солиш, гражданларнинг, корхоналарнинг ва умуман социалистик жамиятнинг одамлар ҳаёти ва саломатлиги хавфсизлигига, атроф-муҳитни муҳофаза этиш талабларига мос келадиган ишлаб чиқариш-техника мақсадларига мўлжалланган маҳсулотларга, халқ истеъмоли молларига, юқори сифатли ишлар ва хизматларга тобора ошиб бораётган эҳтиёжларини тағин ҳам тўлароқ қондириш мақсадида ижтимоий ишлаб чиқариш барча қатнашчиларининг ҳуқуқлари, бурчлари ва масъулиятини белгилаб қўйиш, шунингдек бу соҳада қонунчиликни мустаҳкамлаш Маҳсулот сифати ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги Қонуннинг вазифаларидир.

2-Модда. **Маҳсулот сифати ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги Қонуннинг асосий принциплари**

Маҳсулот сифати ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги Қонун:

истеъмолчи манфаатларига биринчи навбатда риоя этиш, унинг ҳуқуқларини бутун чоралар билан ҳимоя қилиш ҳамда маҳсулот сифатини белгилашда унинг ролини кучайтириш;

маҳсулот сифатини бошқариш системасидан самарали фойдаланиш, уларнинг сифатини яхшилашдан маҳсулотни ишлаб чиқувчилар, тайёрловчилар, истеъмолчилар ва умуман жамиятнинг иқтисодий манфаатдорлигини таъминлаш;

меҳнаткашларнинг касбкор маҳорати ва активлигини ўстириш учун, ҳар бир меҳнат коллективининг сифатли маҳсулот ишлаб чиқиш, тайёрлаш, реализация қилиш ва ундан оқилона фойдаланишга қаратилган самарали фаолияти учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтириш;

фан ва техника ютуқлари негизида рақобатга бардош берадиган янги маҳсулот ва илғор технологияларни яратиш ва ишлаб чиқаришни давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш;

маҳсулотлар, ишлар ва хизматлар сифатини таъминлашда меҳнаткашларнинг кенг иштирок этиши;

маҳсулот сифатини таъминлаш юзасидан муносабатларнинг ҳар бир қатнашчиси ҳуқуқлари, бурчлари ва масъулиятини аниқ белгилаб бериш принципларига асосланади.

3-Модда. **Маҳсулот сифати ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонунлари**

1. Маҳсулот сифатини таъминлаш ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш билан боғлиқ муносабатлар мазкур Қонун билан ҳамда унга мувофиқ равишда ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар чиқарадиган бошқа Қонун актлари билан тартибга солинади.

2. Қуйидагилар маҳсулот сифатини таъминлаш ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш соҳасида ССР Иттифоқи вазифасига киради:

маҳсулот сифатини таъминлаш ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий принципларини белгилаб бериш;

мамлакатда стандартлашни такомиллаштириш, шаҳодатнома бериш, маҳсулот сифатини давлат йўли билан баҳолаш ва назорат қилиш системасини вужудга келтириш;

маҳсулот сифатига хўжалик механизми таъсири йўналишларини белгилаб бериш;

ташқи иқтисодий фаолиятни амалга ошириш чоғида маҳсулот сифатига баҳо бериш тартибини белгилаш;

истеъмолчиларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилишнинг асосий қоидаларини белгилаб бериш.

3. Маҳсулот сифатини таъминлаш ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш билан боғлиқ муносабатларни тартибга солиш соҳасидаги ССР Иттифоқи вазифасига кирмайдиган масалалар иттифоқдош республика вазифасига киради.

4-Модда. **Халқаро шартномалар**

Башарти СССР иштирок этаётган халқаро шартномада маҳсулот сифати ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги Совет Қонунида баён қилинган қоидага нисбатан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

5-Модда. **Қўлланиладиган тушунчалар**

Мазкур Қонун мақсадлари учун қуйидаги тушунчалар қўлланилади.

Маҳсулот — ижтимоий ва шахсий эҳтиёжларни қондириш учун мўлжалланган меҳнат фаолиятининг натижаси, илмий-техникавий ишланмалар, ишлаб чиқариш-техника аҳамиятидаги маҳсулотлар, халқ истеъмоли моллари, қурилиш объектлари, ишлар ва хизматлар ҳам шунга киради.

Маҳсулот сифати — янгилик даражасини, пухталикни ва узоқ чидашини, тежамлиликни акс эттирувчи хоссаларнинг, маҳсулотга социалистик ишлаб чиқариш муносабатлари системасида белгилаб қўйилган ёки тахмин қилинган эҳтиёжларни қондириш имконини берадиган эргономик, эстетик, экологик ва бошқа истеъмол хоссаларининг мажмуасидир.

Янги маҳсулот — илмий тадқиқотлар, тажриба-конструкторлик ва лойиҳа ишлари асосида яратилган, истеъмол хусусиятлари яхшиланган ёки истеъмол хусусиятлари мутлақо янги бўлган маҳсулот.

Рақобат қила оладиган маҳсулот—бозордаги мавжуд худди шундай маҳсулотларга нисбатан юксакроқ истеъмол хусусиятларига эга бўлган ва шунинг натижасида талаб катта бўлган маҳсулот.

Корхона — саноат, қишлоқ хўжалиги, қурилишда, транспортда, алоқада, фан ва илмий хизмат қилишда, моддий-техника таъминотида, савдода, хизмат соҳасида ҳамда халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ўз фаолиятини амалга оширувчи мустақил давлат, кооператив корхонаси ёки бошқа корхона (бирлашма), илмий-тадқиқот, лойиҳа-конструкторлик ёки бошқа ташкилот.

Буюртмачи — мустақил равишда ёки бошқа бировнинг топшириғига мувофиқ маҳсулотни ишлаб чиқиш ёки ишлаб чиқаришга буюртма берадиган корхона, давлат органи ёки граждан.

Маҳсулотни ишлаб чиқувчи — янги маҳсулотни яратиш ва ўзлаштириш юзасидан илмий тадқиқотларни, тажриба-конструкторлик ва лойиҳа ишларини амалга оширувчи корхона ёки граждан.

Маҳсулот тайёрловчи — сотиш учун маҳсулот ишлаб чиқараётган корхона ёки граждан.

Меҳнат сифати — меҳнатнинг ижтимоий фойдалилик даражаси ва унинг натижадорлиги, сифатли маҳсулот яратишга профессионал қобилият.

Жаҳондаги энг яхши ютуқ — бир хил маҳсулотлар сифатининг дунёда эришилган энг юқори кўрсаткичлари.

Сотувчи (маҳсулот етказиб берувчи) — олди-сотди шартномаси, маҳсулот етказиб бериш ёки контрактация шартномаси асосида маҳсулотни реализация қилувчи корхона ёки граждан.

Харидор — олди-сотди, маҳсулот етказиб бериш ёки контрактация шартномасига мувофиқ маҳсулотни харид қиладиган корхона ёки граждан.

Истеъмолчи — ўз ишлаб чиқариш ёки шахсий эҳтиёжлари учун маҳсулотдан фойдаланадиган корхона ёки граждан.

Шаҳодатнома бериш—маҳсулотнинг конкрет стандартлар ёки техника шартларига мувофиқлигини зарур ишонч билан тасдиқлаш мақсадида ўтказиладиган ҳаракатлар ҳамда тегишли ҳужжат топшириш.

Стандарт — маҳсулот сифатига асосий талабларни, уни ишлаб чиқиш, ишлаб чиқариш ва қўлланиш қоидаларини, шунингдек СССР Министрлар Совети белгилайдиган бошқа объектларга қўйиладиган талабларни белгилаб берадиган норматив-техника ҳужжати. Стандарт деганда ССР Иттифоқи ёки иттифоқдош республиканинг давлат стандарти, шунингдек СССРда қабул қилинган халқаро стандарт тушунилади. Қурилиш нормалари ва қоидалари ўзининг ҳуқуқий ҳолати жиҳатидан давлат стандартларига тенглаштирилади.

Халқаро стандарт —халқаро ташкилат (Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши — ЎИЁК, стандартлаш халқаро ташкилоти — ИСО, халқаро электротехника комиссияси — ХЭК ва бошқалар) томонидан қабул қилинган стандарт.

Техника шартлари — давлат стандартларига қўшимча равишда белгиланадиган норматив-техника ҳужжати, бундай ҳужжатлар бўлмаган тақдирда корхона ишлаб чиқараётган конкрет маҳсулотнинг сифатига ва бошқа кўрсаткичларига мустақил талаблар, шунингдек бу ҳужжатга тенглаштириладиган техникавий тарифлар, рецептура, намуна-эталон. Техника шартларида кўзда тутилган талаблар давлат стандартлари талабларидан паст бўлмаслиги керак.

II. Социалистик ишлаб чиқариш муносабатларида маҳсулот сифатини таъминлаш системасининг асослари

6-Модда. **Маҳсулот сифатига талабларнинг шаклланиши**

1. Маҳсулот сифатига талаблар истеъмолчилар (буюртмачилар), маҳсулотни ишлаб чиқувчилар, тайёрловчилар, шунингдек давлат органлари томонидан белгиланади. Ана шу талабларни шакллантиришда устунлик истеъмолчига берилади.

2. Маҳсулот сифатига талабларни шакллантиришга истеъмолчиларнинг ҳал қилувчи таъсири:

истеъмолчи — корхоналар (буюртмачилар) ва истеъмолчилар жамиятларининг стандартларни, техника шартларини, маҳсулотга бошқа норматив-техника ҳужжатларини ишлаб чиқишда иштирок этишининг гарантияланган ҳуқуқи билан;

корхоналар, истеъмолчилар жамиятлари ва СССР гражданлари уюшмаларининг қонун актларини тайёрлашда, давлат миқёсида маҳсулот сифатини оширишнинг энг муҳим йўналишларини ишлаб чиқишда кенг иштирок этиши билан;

бозорни ва маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг социалистик рақобатини ривожлантириш билан;

истеъмолчилар манфаатларини ҳуқуқий жиҳатдан самарали ҳимоя қилиш билан таъминланади.

3. Маҳсулотни ишлаб чиқувчилар ва тайёрловчилар маҳсулот сифатига талабларни шакллантиришда:

аҳоли, халқ хўжалиги ва экспортнинг ҳозирги ва фараз қилинадиган эҳтиёжларига, ана шу эҳтиёжларни энг самарали йўл билан қондириш зарурлигига;

маҳсулотнинг сифат характеристикасини истеъмолчилар турли группалари талабларидан келиб чиқиб аниқлашга табақалаштирилган ҳолда ёндашувга;

янги маҳсулотни конструкциялаш ва лойиҳалаш, юқори самарали технологияларни яратиш соҳасидаги Ватан ва чет эл тажрибасига;

жамиятнинг келгусидаги эҳтиёжларини белгилаб берадиган сифат жиҳатидан янги маҳсулот яратиш мақсадида кашфиётлар ва ихтиролардан кенг миқёсда фойдаланишга асосланадилар.

(Давоми иккинчи бетда).

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

МАҲСУЛОТ СИФАТИ ВА ИСТЕЪМОЛЧИ ҲУҚУҚЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

4. Давлат органлари умумхалқ манфаатларидан келиб чиқиб, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг барча қатнашчилари учун мажбур бўлган маҳсулот сифатига талабларни шакллантирадилар. Бу талаблар:

инсон ҳаёти ва саломатлиги хавфсизлигини;

атроф-муҳитни муҳофаза қилишни, экология хавфсизлигининг юксак даражасини;

ички бозорни сифатли маҳсулот билан тўлдириш ва бу маҳсулотни экспорт қилишни кенгайтиришни;

маҳсулотни ишлаб чиқариш ва истеъмол қилиш чоғида меҳнат, материал, энергетика ва табиат ресурсларидан оқилона фойдаланишни, техник жиҳатдан мос бўлишини таъминлаши керак.

5. Маҳсулот сифатига бўлган талаблар тегишли норматив-техника ҳужжатларида ва шартномаларда мустаҳкамлаб қўйилади.

7-Модда. **Меҳнат ва маҳсулот сифати**

1. СССР граждани меҳнатининг сифати маҳсулот сифатини таъминлаш ва уни мунтазам ошириб боришнинг ҳал қилувчи омилидир.

Ҳар бир граждан ижтимоий ишлаб чиқаришда қатнашар экан, ишга виждонан муносабатда бўлишга, ўз меҳнати билан сифатли маҳсулот яратишга мажбурдир.

Сифатли маҳсулот яратишни таъминлайдиган юксак маҳоратли меҳнат фахрли бўлиб, мамлакатда ҳамма томонидан эътироф этилади ва ҳар томонлама рағбатлантирилади.

2. Ижтимоий фойдали меҳнатда банд бўлган СССР гражданлари маҳсулот сифатини таъминлаш юзасидан ўз муносабатларини:

ўзаро ёрдам, илғор тажриба ва меҳнат кўникмаларини баҳам кўриш;

ҳар бир иш жойида меҳнат сифати ва унинг натижаларига қаттиқ талабчанлик;

ходимнинг профессионал маҳоратига баҳо бериш ва унинг меҳнатига ҳақ тўлаш миқдорини асосий мезон — маҳсулот сифатига қараб белгилаш;

ўз меҳнати сифати учун ишчидан тортиб раҳбаргача — ҳар бир кишининг шахсий масъулияти;

меҳнат жараёнида маҳсулот сифатига путур етказиши мумкин бўлган ҳар қандай ҳаракатнинг олдини олиш асосига қуришлари керак.

3. Ходимнинг ўз малакаси ва маҳоратини мунтазам ошириш, сифатли меҳнат қилиш мажбурияти, шунингдек корхонанинг бунинг учун барча зарур шарт-шароитни таъминлаш мажбурияти меҳнат шартномасининг ажралмас қисми бўлиб қолиши керак.

Янги маҳсулотни ўзлаштириш, ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш чоғида корхона ва унинг бўлинмалари раҳбарлари ходимлар ўзгараётган ишлаб чиқариш шароитларини, меҳнат усулларини ва маҳсулот сифатига талабларни ўрганишларини ташкил этадилар.

Ўзларига бириктиб қўйилган технология операциялари ва топширилган ишларни сифатли бажариш учун ўқитилмаган ва аттестациядан ўтмаган ишчилар, мутахассислар ва хизматчилар тегишли ишга қўйилмайди.

4. Корхона ва унинг бўлинмалари раҳбарлари ҳар бир ходимнинг самарали ва сифатли меҳнат қилиши учун, унинг қобилияти тўла намоён бўлиши, ижодий ташаббус кўрсатиш, пировард натижада — сифатли маҳсулот яратишдан манфаатдорликни кучайтириш учун, зарур шарт-шароитларни вужудга келтириш учун меҳнат коллективлари олдида жавобгардирлар.

8-Модда. **Кадрлар профессионализми ва маҳорати**

1. Янги техникадан фойдаланиш, илғор технологияларга хизмат кўрсатиш ва шу асосда сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш ишчилар, мутахассислар ва раҳбарларнинг юксак профессионализми ва маҳорати билан таъминланиши лозим. Шу мақсадда давлат бошқарув органлари ва корхоналар кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишнинг узлуксиз системасини шакллантирадилар ва мунтазам такомиллаштириб борадилар, бу система кадрларнинг малакаси ва маҳорати зарур даражада ўсишини таъминлаши лозим.

2. Давлат бошқарув органлари ўз вазифаларига мувофиқ олий ва ўрта махсус ўқув юртларида, шунингдек мутахассислар ва ишчилар малакасини ошириш муассасаларида маҳсулот сифатини ошириш ҳамда замонавий билимларга эга бўлган юқори сифатли маҳсулот яратиш ва ишлаб чиқариш усулларини эгаллаб олган кадрларни тайёрлашнинг техникавий, иқтисодий ва ҳуқуқий муаммолари ўрганилишини таъминлашга мажбурдирлар.

3. Корхоналарнинг раҳбарлари ишчилар ва мутахассисларнинг профессионал тайёргарлиги техника ва технологиянинг муттасил ошиб борувчи даражасига мос бўлишини таъминлаш мақсадида уларнинг малакасини планли ва узлуксиз такомиллаштиришни, ишга кираётган ишчилар ва мутахассисларга ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг ўзига хос хусусиятларини, технология ва меҳнат жараёнларини ўргатишни, уларни ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ва бажарилаётган иш сифатига талаблар билан муфассал таништиришни ташкил этадилар. Янги технология жараёнларига ўтиш ва маҳсулотнинг янги турларини ўзлаштириш чоғида ходимларни ўқитиш ишлаб чиқаришга тайёргарлик кўришнинг муҳим таркибий қисми сифатида амалга оширилади.

4. Янги ишлаб чиқаришларни, технология жараёнларини ишлаб чиқувчилар техника ҳужжатлари таркибида кадрларни ўқитиш юзасидан истеъмолчилар учун тавсиялар тайёрлашлари, шартнома асосида ўқув программалари ва қўлланмалар, тренажерлар ҳамда таълимнинг бошқа техникавий воситаларини ишлаб чиқишлари лозим.

9-Модда. **Маҳсулот сифатини таъминлашда меҳнаткашлар иштирокининг коллектив шакллари**

1. Сифат группалари, ижодий бригадалар ва корхоналарда тузиладиган бошқа коллективлар (бундан буён сифат группалари деб юритилади) маҳсулот сифатини таъминлашда меҳнаткашлар иштирокининг энг муҳим ижтимоий шаклларидир.

Сифат группаларини меҳнаткашлар ихтиёрийлик асосида ташкил қиладилар. Уларни тузиш, уларда қатнашчиларнинг сони ва касб-малака состави бирон-бир қоидалар билан ва корхонани бошқарувчи органларнинг ижозати билан шартлаштириб қўйилмайди.

2. Сифат группалари ўз фаолиятини ишлаб чиқариш технологиясини, меҳнатни ташкил этишни такомиллаштириш ва иш жойларини оқилона ташкил этиш асосида корхонанинг маҳсулот сифатини таъминлаш соҳасидаги вазифаларини ғоят муваффақиятли ҳал этиш мақсадида маъмурият ва жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда амалга оширади.

Корхона маъмурияти сифат группаларининг таклифларини кўриб чиқади ва бу таклифларнинг амалга оширилишини ташкил этади. Сифат группалари маъмурият қабул этган таклифларни амалга оширишда иш вақтида ҳам, шунингдек асосий ишдан бўш вақтларида ҳам ўриндошлик ёки пудрат шартлари билан бевосита қатнашишлари мумкин.

3. Корхона маъмурияти сифат группаларининг самарали ишлаши учун шароит яратиб беради. Маҳсулот сифатини оширишга оид таклифларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш учун зарур ҳолларда уларга материал-техника ресурслари ва пул маблағлари ажратиб берилади.

Сифат группаларининг аъзолари — таклифларнинг муаллифлари, шунингдек сифат группаларига бевосита ёрдам бераётган корхона раҳбарлари ва бошқа мансабдор шахслар маънавий ва моддий жиҳатдан рағбатлантирилади.

4. Сифат группалари ўз ташаббуси билан корхона доирасида бирлашмалар, турдош корхоналарнинг шунга ўхшаш группаларини, шунингдек тармоқларда, территорияларда ва мамлакатда уюшмаларни тузишлари мумкин. Уюшмалар мамлакатимиздаги ва чет эллардаги сифат группалари ва тўгаракларининг иш тажрибасини ўрганадилар ва оммалаштирадилар, сифат группалари раҳбарларининг ўқишини, конкурслар ва кўрикларни уюштирадилар, сифат группалари ва тўгаракларининг чет эл ва халқаро бирлашмалари билан ҳамкорлик қиладилар, маҳсулот сифатини таъминлашнинг илғор усулларини ўрганиш учун сифат группаларининг энг актив аъзоларини чет элларга юборишга кўмаклашадилар. Мазкур тадбирларни ўтказиш билан боғлиқ бўлган харажатлар манфаатдор корхоналарнинг маблағи ҳисобидан қилинади.

Сифат группаларининг уюшмалари ўз ишида истеъмолчиларнинг жамиятлари ва уларнинг иттифоқлари билан, шунингдек маҳсулотни истеъмол қилувчи корхоналарнинг уюшмалари билан мустаҳкам алоқа қилиб турадилар.

10-Модда. **Корхона — сифатли маҳсулот яратиш ва ишлаб чиқаришдаги асосий бўғин**

1. Корхона экономиканинг асосий бўғини бўлиб, аҳолининг, халқ хўжалигининг ва экспортнинг сифатли маҳсулотга бўлган эҳтиёжларини қондириш унинг бош вазифасидир.

Корхона маҳсулотни яратиш ва ишлаб чиқаришда истеъмолчиларнинг ва жамиятнинг манфаатларига амал қилади. У ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатига зарар етказиш йўли билан ўзининг иқтисодий аҳволини яхшилашга интилишга, ишлаб чиқаришни монополия қилиб олишга ва истеъмолчининг манфаатларини камситишга олиб борадиган ҳаракатлар қилишга ҳақли эмас.

2. Корхона ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини таъминлашнинг асосий йўналишлари, мақсадлари ва вазифаларини мустақил белгилаб олади ва шу соҳадаги тадбирларни амалга оширади.

Корхона маъмурияти ва меҳнат коллективи маҳсулот ишлаб чиқаришни уюштирганда давлат стандартларининг талабларига, техникавий шартлар ва шартномаларга қатъий риоя этади.

Корхона маҳсулот сифатини таъминлаш мақсадида ўзининг бошқа корхоналар ва ташкилотлар билан, шунингдек гражданлар билан муносабатларини шартномалар асосига қуради. Маҳсулот сифати юзасидан ихтилофлар чиққан тақдирда корхоналар ўзаро иқтисодий манфаатларга амал қилишлари ва бу ихтилофларни ўзаро келишувга эришишни кўзлаб ҳал этишга интилишлари керак.

3. Корхона маҳсулотни яратиш ва ишлаб чиқариш жараёнида унинг сифатини таъминлаш учун:

маҳсулот сифатини бошқаришнинг комплекс системаларини яратиш ва ишлатиш борасида мамлакатимиздаги тажрибадан фойдаланади ва халқаро практиканинг сўнгги ютуқлари асосида бу системаларни такомиллаштиради;

ўз маҳсулотининг техникавий шартларини ва зарурат бўлган тақдирда давлат стандартларининг лойиҳаларини ишлаб чиқади;

материаллар ва комплектловчи буюмларнинг сифатига қўйиладиган ва уларни ишлаб чиқувчилар учун мажбурий бўлган талабларни белгилайди;

маҳсулотни истеъмолчилар томонидан қўлланиладиган (ишлатиладиган) шароитларга максимал даражада яқин шароитда синаб кўради;

ишлаб чиқарилаётган ва истеъмолчилар ишлатиб турган маҳсулотнинг сифати тўғрисидаги ахборотдан самарали фойдаланади;

фан ва техника ютуқларидан фойдаланади, ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг сифатли маҳсулот ишлаб чиқарилишини, сақланиши ва ташилишини таъминлайдиган илғор технологияларни ва шаклларини жорий қилади;

маҳсулот сифатини таъминлаш юзасидан биргаликдаги ҳаракатларни ишлаб чиқиш учун турдош корхоналар билан ҳамкорлик қилади.

4. Корхона маъмурияти сифатли маҳсулот тайёрланишини таъминлаётган ходимларга зарур ишлаб чиқариш ва социал шароитларни яратади.

Ишлаб чиқариш шартлари бузилган ва оқибатда сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарилиши мумкин бўлган тақдирда ходим бу бузилишнинг тугатилишини талаб қилишга ва ўзига топширилган ишни бажаришни тўхтатишга ҳақлидир. Бу шароитда ишни давом этиришга фармойиш берган раҳбар сифатсиз маҳсулот тайёрланиши учун жавобгарликни ўз зиммасига олади.

5. Корхонанинг меҳнат коллективи:

маъмурият билан биргаликда маҳсулот сифатини таъминлаш ва оширишга қаратилган тадбирларни ишлаб чиқади ҳамда шу тадбирларнинг бажарилиши устидан назорат қилади;

маъмуриятнинг маҳсулот сифати ёмонлашувига олиб бориши мумкин бўлган ҳаракатлари тўхтатилишини талаб қилади;

сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарилишига олиб келган ҳаракатларда айбдор бўлган мансабдор шахслар ва бошқа ходимларнинг жавобгарлиги тўғрисидаги масалани ўртага қўяди;

маҳсулот сифатини таъминлаш юзасидан биргаликдаги ҳаракатларни ишлаб чиқиш учун турдош корхоналарнинг меҳнат коллективлари билан ҳамкорлик қилади.

6. Давлат органлари маҳсулот сифатини таъминлаш шакллари ва усуллари хусусида корхонанинг фаолиятига аралашишга ҳақлари йўқ. Бу талаб бузилган тақдирда корхона тегишли акт ҳақиқий эмас деб эътироф қилиниши учун давлат арбитражи органларига мурожаат қилишга ҳақлидир.

11-Модда. **Маҳсулотни истеъмол қилувчи корхоналар уюшмаси**

1. Корхоналар хом ашё етказиб берувчиларнинг монополия мавқеини, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифати ва рақобатбардошлигини таъминлаш учун зарур материал-техника ресурслари камчилигини бартараф этиш мақсадида ўз меҳнат коллективларининг розилиги билан ихтиёрийлик асосида маҳсулот истеъмолчиларининг хўжалик ҳисобидаги уюшмаларини тузиши мумкин (бундан буён корхоналар уюшмаси деб юритилади).

2. Корхоналарнинг уюшмалари таъсисчи корхоналар вакилларининг йиғилишлари томонидан тузилади ва шу йиғилишлар қабул этадиган уставлар асосида иш кўради.

Корхоналарнинг уюшмаларини тузиш учун уларнинг юқори органлари ёки давлат органларининг рухсат бериши шарт қилиб қўйилмайди. Уюшманинг устави қабул қилинган пайтдан эътиборан у тузилган деб ҳисобланади ва юридик шахс деб эътироф қилинади.

Корхоналар уюшмасининг устави давлат органларида рўйхатга олинмайди.

3. Уюшмалар сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш учун уюшмага аъзо бўлган корхоналарга зарур материал-техника ресурсларини харид қилиш, ишлаб чиқариш ва тайёрлаш билан шуғулланувчи корхоналарни барпо этишга ҳақлидир.

4. Корхоналарнинг уюшмалари истеъмолчиларнинг ўзига керакли сифатдаги маҳсулотни танлаб олиш имкониятларини кенгайтириш мақсадида ярмаркалар ва аукционлар ўтказилишини ташкил этади, социалистик рақобатни ривожлантиришга кўмаклашади, истеъмол қилинадиган маҳсулотнинг нархлари асосли бўлиши устидан назорат қилишда қатнашади.

12-Модда. **Маҳсулот сифатини бошқаришда давлатнинг роли**

1. Давлат халқ хўжалигини бошқаришнинг асосан иқтисодий усулларидан фойдаланиб, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатини таъминлаш юзасидан аниқ мақсадни кўзлаб ҳаракат қилади, дунёдаги энг яхши ютуқлар даражасидаги маҳсулотни ишлаб чиқиш ва ишлаб чиқаришни рағбатлантиради, товарлар, ишлар ва хизматларнинг сифатини ҳар томонлама ошириш учун қулай шароит яратади.

2. Давлат маҳсулотнинг техникавий даражасини, самарадорлигини ва рақобатбардошлигини оширишнинг асоси бўлган фан ва техника ютуқларини жадал ўзлаштиришга кўмаклашади, корхоналарнинг янгиликлардан манфаатдорлигини кучайтириш, фан-техника маҳсулоти бозорини кучайтириш учун иқтисодий шарт-шароит яратади.

Давлат илмий кашфиётларга ва йирик ихтироларга асосланган, мамлакатимиздаги, чет эллардаги энг яхши намуналардан устун турадиган ҳамда юксак рақобатбардошлиги билан ажралиб турадиган принципиал янги юксак самарали маҳсулот яратилиши ва унинг кўп нусхада ишлаб чиқарилишини ўз ихтиёридаги ресурслар билан қўллаб-қувватлайди.

3. СССР, иттифоқдош ва автоном республикалар давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ўзларига бериб қўйилган ҳуқуқлар доирасида:

иқтисодий ва социал ривожланиш планларида янги сифатли маҳсулотнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқиш ва ишлаб чиқариш (етказиб бериш)ни кўзда тутадилар;

давлат стандартларини тасдиқлайдилар, одамларнинг ҳаёти ва соғлиғи хавфсизлигини таъминлаш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасида маҳсулот сифатига қўйиладиган талабларни белгилаб берадилар, маҳсулотга шаҳодатнома бериладиган миллий марказларни вужудга келтирадилар;

рақобатга бардошли янги маҳсулот яратилишини рағбатлантирувчи иқтисодий имтиёзларни белгилаб қўядилар;

маҳсулот сифатини таъминлашга, шунингдек гражданлар ва корхоналарнинг шу соҳадаги ҳуқуқларини ҳимоя қилишга оид муносабатларни норматив тарзда тартибга солиб турадилар;

умумхалқ манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида маҳсулот сифатига нисбатан қўйиладиган талабларга риоя этилиши устидан назоратни таъминлайдилар;

маҳсулот сифатини оширишнинг мамлакатимиздаги ва чет эллардаги илғор тажрибасини умумлаштириш ҳамда оммалаштиришга кўмаклашадилар;

истеъмолчилар жамиятлари (иттифоқлари) билан биргаликда реализация қилинаётган маҳсулот сифатини, янги маҳсулотларнинг сифати билан нархи мувофиқлигини танлаб статистик текшириш ўтказадилар, текшириш натижаларини матбуотда эълон қиладилар;

корхоналарнинг маҳсулот сифати масалалари юзасидан халқаро ташкилотлар ва ажнабий фирмалар билан ҳамкорлигини ривожлантиришга кўмаклашадилар.

III. Маҳсулот сифатини нормалаш, баҳолаш ва назорат қилиш

13-Модда. **Маҳсулот сифатини норматив таъминлаш**

1. Маҳсулот сифатига нисбатан қўйиладиган норматив талаблар СССР ёки иттифоқдош республикаларнинг давлат стандартлари ҳамда маҳсулот ишлаб чиқариш ва чиқариш учун зарур бўлган техникавий шартлар билан, лойиҳа ҳужжатларининг, қурилиш-монтаж ишлари ва қурилиш объектларининг сифатига нисбатан қўйиладиган норматив талаблар эса қурилиш нормалари ва қоидалари билан белгилаб қўйилади.

ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонунларида айрим ишлар ва хизматларнинг хусусиятларини эътиборга олиб, уларга нисбатан қўйиладиган талаблар белгиланадиган норматив-техникавий ҳужжатларнинг бошқа турлари кўзда тутилиши мумкин.

Норматив-техникавий ҳужжатларнинг ҳамма турларини тасдиқлаш тартиби СССР Министрлар Совети томонидан белгиланади.

2. Маҳсулотнинг сифатига нисбатан қўйиладиган ҳамда одамлар ҳаёти ва соғлиғи хавфсизлигини таъминлашга атроф-муҳитга салбий таъсирни истисно қилишга ёки имкони борича камайтиришга қаратилган норматив талаблар давлат стандартлари ва тегишли техникавий шартлар билан белгилаб қўйилиши керак.

Хом ашё ва материалларнинг, тармоқлараро ишлатиладиган буюмларнинг ва қурилиш конструкцияларининг асосий турларига истеъмолчи учун зарур бўлган сифат кўрсаткичлар давлат стандартлари томонидан белгиланади. Бир турдаги маҳсулот группалари учун шу маҳсулотларнинг хусусиятлари эътиборга олиниб, давлат стандартларида фақат умумий нормативлар ва энг муҳим техникавий-иқтисодий кўрсаткичлар, шу жумладан ресурсларни тежашга оид талаблар табақалаштириб белгилаб қўйилади.

3. Давлат стандартлари томонидан белгиланадиган техникавий-иқтисодий кўрсаткичлар истеъмолчиларнинг талабларига мувофиқ бўлиши, мамлакатимиз корхоналарининг энг яхши ютуқларини акс эттириши ва шу соҳадаги жаҳон ютуқларини ҳисобга олган бўлиши лозим. Мазкур кўрсаткичлар халқаро стандартларнинг талабларидан қолишмаслиги керак.

4. Маҳсулот сифатига нисбатан қўйиладиган талабларни белгиловчи давлат стандартлари ва техникавий шартлар шу маҳсулотни ишлаб чиқиш жараёнида яратилади, шу маҳсулотни истеъмол қиладиган асосий корхоналар (буюртмачилар) билан келишиб олинади ҳамда вақти-вақти билан текширилиб ва янгиланиб (маҳсулотнинг турига қараб, аммо ҳар беш йилда камида бир марта) туриши лозим.

Давлат стандартларини ва техникавий шартларни ишлаб чиқишда маҳсулотнинг ҳамда уни ишлаб чиқариш учун фойдаланиладиган хом ашё, материаллар ва комплектлаш буюмларининг сифатига қўйиладиган талаблар бир-бирига мувофиқлиги таъминланиши лозим.

5. Қуйидаги ҳаракатлар:

ҳар қандай шахс томонидан — маҳсулот ишлаб чиқариш чоғида давлат стандартлари талабларини, қурилиш нормалари ва қоидаларини, техникавий шартларни бузиш;

ҳар қандай корхона томонидан — давлат стандартлари, қурилиш нормалари ва қоидалари, техникавий шартлар билан тасдиқланмаган маҳсулотни ишлаб чиқариш ва унга нарх белгилаш қонунга хилоф деб ҳисобланади.

Давлат стандартларининг талабларига, қурилиш нормалари ва қоидаларига, шунингдек техникавий шартларга мос келмайдиган маҳсулот сифатсиз деб ҳисобланади, ундан бевосита белгиланган мақсад учун фойдаланиш мумкин эмас ва бошқа мақсадлар учун фойдаланилиши ёки қайта ишланиши зарур.

Фойдаланиш натижасида гражданларнинг ҳаёти ва соғлиғига ёки атроф-муҳитга зарар етиши мумкин бўлган маҳсулот қайта ишланиши, бунинг иложи бўлмаган тақдирда эса йўқ қилиб ташланиши зарур.

6. Маҳсулот сифатига нисбатан қўйиладиган талаблар халқаро ташкилотларнинг стандартларини СССР давлат стандартлари сифатида бевосита қўлланиш асосида белгиланиши мумкин.

Чет эллардаги истеъмолчиларнинг талабига биноан шу мамлакатларнинг миллий стандартларига мувофиқ маҳсулот тайёрланишига йўл қўйилади.

14-Модда. **Корхоналар фаолиятининг хусусиятларини эътиборга олиб маҳсулот сифатини таъминлаш юзасидан уларга нисбатан қўйиладиган асосий талаблар**

1. Ишлаб чиқилаётган маҳсулотга нисбатан буюртмачининг талаблари техникавий топшириқ «лойиҳалаш топшириғи» тарзида расмийлаштирилади, унда истеъмолчининг талаб-эҳтиёжлари, илғор техникавий-иқтисодий ечимлар акс эттирилиши лозим.

Қуйидагилар:

сифатига нисбатан қўйиладиган талаблар СССРда амалда бўлган стандартларнинг талабларидан паст бўлган янги маҳсулот ишлаб чиқишга бериладиган техникавий топшириқлар;

одамларнинг ҳаёти ва соғлиғи хавфсизлигини таъминлаш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш талабларига ҳамда авария вазиятларининг олдини олиш тадбирларига роия этиш кўзда тутилмаган объектларни лойиҳалаш, лойиҳалашдан аввалги ишларни бажариш ва лойиҳа ечимлари учун техникавий топшириқлар келишиб олинишига ва тасдиқланишига йўл қўйилмайди.

Қурилиш маҳсулотининг буюртмачилари янги корхоналар, бинолар ва иншоотлар қурилишини, ишлаб турган корхоналар, бинолар ва иншоотларни кенгайтириш, реконструкция қилиш ва техника билан қайта жиҳозлашни лойиҳалаштириш топшириқларида қурилиш маҳсулотини тайёрлашнинг техникавий даражасини ва сифати илғор кўрсаткичлари асосида лойиҳа ечимларининг техникавий даражаси, самарадорлиги ва сифатига нисбатан қўйиладиган талабларни белгилаб берадилар.

2. Ишлаб чиқувчи:

яратиладиган ёки модернизация қилинадиган маҳсулотнинг техникавий-иқтисодий кўрсаткичлари техникавий топшириқ талабларига мувофиқлигини;

маҳсулот сифатининг давлат стандартлари ва техникавий шартлари, жумладан истиқболдаги талабларни кўзда тутувчи стандартлар ва шартлар ишлаб чиқилишини;

ишлаб чиқаришга топшириладиган маҳсулотни уни ишлатиш шароитларига максимал даражада яқинлаштириб синаб кўришни;

маҳсулотнинг маънавий эскиришига йўл қўймай, унинг сифатини янада ошириш ва маҳсулотни ўз вақтида янгилаш имкониятини таъминлайди.

Пировард маҳсулотни ишлаб чиқувчи материаллар ва комплектлаш буюмларининг техникавий даражасига, ресурсига, пишиқ-пухталигига ва сифатига нисбатан уларни ишлаб чиқувчилар учун мажбурий бўлган талабларни белгилаб қўйишга ҳақлидир.

Ишлаб чиқувчи маҳсулотни ўзлаштиришда уни тайёрловчига ёрдам беради, ишлаб чиқариш жараёнида маҳсулотнинг сифати устидан муаллифлик назоратини амалга оширади.

3. Маҳсулот ишлаб чиқарувчи:

стандартларнинг, техникавий шартлар ва шартномаларнинг талабларига мувофиқ маҳсулот ишлаб чиқаришни;

ўзи ишлаб чиқараётган маҳсулотни такомиллаштиришни (маҳсулотнинг конструкциясини истеъмолчининг ўзи бевосита мустақил ўзгартириши амалдаги қонунларга мувофиқ тақиқлаб қўйилган ҳоллар бундан мустасно);

маънавий эскирган маҳсулотларни ишлаб чиқаришни ўз вақтида тўхтатишни;

маҳсулот ишлаб чиқаришни ўзлаштиришда ҳамда ходимларни ўргатишда шартномада белгиланган шартлар асосида истеъмолчига кўмаклашишни;

фирма усулидаги савдони ривожлантиришни, истеъмолчиларга фирма усулида хизмат қилишни, шунингдек уларни гарантия ва гарантиядан кейинги даврларда эҳтиёт қисмлар билан таъминлашни йўлга қўяди.

4. Маҳсулотни ташийдиган, асрайдиган ва реализация қиладиган корхоналар:

давлат стандартларининг, техникавий шартлар ва шартномаларнинг талабларига мувофиқ маҳсулотнинг сифати, унинг истеъмол хусусиятлари сақланишини;

маҳсулотни ташиш ва асрашнинг илғор технологиялари ҳамда ихтисослаштирилган техникавий воситалари жорий этилишини таъминлайдилар.

15-Модда. **Маҳсулотга шаҳодатнома бериш**

1. Давлат стандартларида одамларнинг ҳаёти ва соғлиғи хавфсизлигини таъминлаш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш юзасидан талаблар белгиланган маҳсулотга албатта шаҳодатнома берилиши керак. Давлат стандартларининг мазкур талабларига мувофиқлиги ҳақида шаҳодатнома берилмаган бундай маҳсулотни ишлаб чиқариш, реализация қилиш, ундан фойдаланиш, шунингдек уни СССРга импорт қилиш тақиқланади.

Экспортга мўлжалланган маҳсулотга шаҳодатнома берилиши уни импорт қилувчи малакатнинг қонунида ёки шартномада белгилаб қўйилган тақдирда ҳам унга албатта шаҳодатнома берилиши лозим.

2. Маҳсулот ишлаб чиқарувчи маҳсулотнинг юқори сифатини тасдиқлаш учун давлат стандартларида ёки техникавий шартларда белгилаб қўйилган ҳар қандай талабларга унинг мувофиқлиги хусусида шаҳодатнома берилишини талаб қилишга ҳақлидир.

3. Маҳсулотга бериладиган шаҳодатнома тегишли давлат стандартларида белгилаб қўйилган программа, усул, ҳажм ва тартибда ўтказиладиган шаҳодатнома синови натижаларига асосланади. СССР Министрлар Совети томонидан тайинлаб қўйиладиган СССРнинг шаҳодатнома берувчи миллий органи маҳсулотни синашнинг бошқа программасини ҳам белгилаб бериши мумкин.

Маҳсулотнинг давлат ва халқаро стандартлари талабларига, шунингдек бошқа мамлакатларнинг миллий стандартларига мувофиқлигини аниқлаш учун шаҳодатнома синовлари, қоида тариқасида, шу мақсадда СССРда ёки чет элларда махсус расмийлаштириб қўйилган ҳамда шаҳодатнома тўғрисида Совет Иттифоқи қўшилган халқаро шартномаларда кўзда тутилган тартибда иш кўрадиган мустақил шаҳодатнома синов марказларида ўтказилади. Давлат стандартлари талабларига маҳсулотнинг мувофиқлиги хусусида шаҳодатнома синовларининг СССРнинг шаҳодатнома берувчи миллий органи вакил қилган синов марказларида (синов ташкилотларида), шунингдек унинг ижозати билан маҳсулотнинг истеъмолчида ишлатилаётган жойнинг ўзида ўтказилишига йўл қўйилади.

Шаҳодатнома синовларининг ижобий натижалари асосида ва маҳсулот ишлаб чиқарувчи корхонада шаҳодатнома бериладиган маҳсулотнинг барқарор сифатини ва унинг самарали назорат қилинишини таъминлайдиган шароит мавжуд бўлган тақдирда гувоҳнома — мувофиқлик шаҳодатномаси берилади.

4. СССРдаги шаҳодатнома синов марказлари ўз фаолиятини тўла хўжалик ҳисобида амалга оширадилар.

Маҳсулот ишлаб чиқарувчи корхоналар шаҳодатнома синовидан ўтказиш хизматининг ҳақини тўлайди, шунингдек бунинг учун зарур бўлган ҳамма материалларни ва шаҳодатнома олиш учун бериладиган нусхаларни бепул тақдим этади. Мазкур материаллар ва нусхаларни тегишли синов марказларининг вакиллари танлаб оладилар.

5. Мамлакатда маҳсулотни шаҳодатнома синовидан ўтказишга методик раҳбарликни, бу ишни мувофиқлаштириб туришни ва уни ўтказиш нақадар тўғрилигини давлат номидан назорат қилишни СССРнинг маҳсулотга шаҳодатнома берувчи миллий органи амалга оширади. Бу орган бошқа мамлакатларнинг шаҳодатнома бўйича вакил қилинган давлат органлари билан муносабатларда ва шаҳодатнома бўйича халқаро ташкилотларда Совет Иттифоқи номидан вакил қилади.

6. Маҳсулот ишлаб чиқарувчи корхона ўзининг маҳсулот сифатини таъминлаш системаси халқаро стандартлаш ташкилотининг стандартларига мувофиқлигини ва барқарор сифатли маҳсулот ишлаб чиқара олиш қобилиятини баҳолашни илтимос қилиб СССРнинг шаҳодатнома берувчи миллий органига ўз ташаббуси билан мурожаат қилишга ҳақлидир.

Бундай баҳони СССРнинг шаҳодатнома берувчи миллий органи вакиллари шаҳодатнома синовларини ўтказиш учун белгилаб қўйилган ташкилот иштирокида беради.

Ижобий баҳо берилган тақдирда корхона СССРнинг шаҳодатнома бўйича миллий органи тутган давлат реестрида рўйхатга олинади.

Маҳсулот сифатини назорат қилувчи органларнинг талабига биноан СССРнинг шаҳодатнома бўйича миллий органи корхонада сифатни таъминлаш системасига қўшимча баҳо беради, баҳода салбий натижалар қайд этилган тақдирда корхона давлат реестридан чиқарилади.

16-Модда. **Маҳсулот сифатига давлат баҳоси**

1. Рақобатга бардошли маҳсулот ишлаб чиқиш, уни ишлаб чиқаришни ўзлаштириш ва кўплаб ишлаб чиқаришни тезлаштириш мақсадида унинг сифатига давлат баҳоси амалга оширилади, давлат баҳоси маҳсулотнинг жаҳондаги энг яхши ютуқларга мос эканлигини тасдиқлайди. Сифатга давлат баҳоси берилишига унинг давлат стандартлари ва техникавий шартларга мос эканлигига шаҳодатнома берилган маҳсулотгина тақдим этилади.

Маҳсулот сифатига давлат баҳоси яхши натижаларга эга бўлганда, унга сифат аттестати берилади. Бу эса давлатнинг ана шу маҳсулот ишлаб чиқарилишини қўшимча равишда иқтисодий рағбатлантириши учун асос бўлади.

2. Маҳсулот сифатига давлат баҳоси берилиши мажбурий эмас ва бу иш СССРда амал қилаётган шаҳодатнома берувчи синов марказларида маҳсулотнинг тегишли турлари бўйича ташкил этиладиган комиссиялар, бундай комиссиялар мамлакатда бўлмаган тақдирда СССРнинг шаҳодатнома берувчи миллий органи белгилайдиган ташкилотлар ҳузурида тузиладиган комиссиялар томонидан маҳсулот тайёрловчи корхонанинг ташаббуси билан ўтказилади. Тегишли маҳсулот асосий истеъмолчиларининг вакиллари албатта киритиладиган ана шу комиссияларнинг составини СССРнинг шаҳодатнома берувчи миллий органи тасдиқлайди.

Маҳсулот тайёрловчи корхоналар маҳсулот сифатига давлат баҳоси берадиган хизматлар ҳақини тўлайди, шунингдек бунинг учун барча зарур материаллар ва маҳсулот намуналарини бепул етказиб беради.

3. Маҳсулот тайёрловчи корхонанинг ўзи ишлаб чиқараётган маҳсулотни давлат сифат баҳоси берилишига тақдим этиш (маҳсулотнинг техник-иқтисодий характеристикалари ва истеъмол хусусиятлари ифодалаб берилади) тўғрисидаги қарори матбуотда эълон қилиниши ҳамда манфаатдор томонлар ва ташкилотлар билан бирга муҳокама қилиниши керак.

17-Модда. **Маҳсулот сифатини контрол қилиш**

Маҳсулот сифатини контрол қилиш уни тайёрлаш технология жараёнининг ажралмас қисмидир. Корхона бевосита маҳсулот ишлаб чиқарилаётган чоғда унинг сифатини контрол қилиб туради.

(Давоми учинчи бетда).

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

МАҲСУЛОТ СИФАТИ ВА ИСТЕЪМОЛЧИ ҲУҚУҚЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши биринчи ва иккинчи бетларда).

2. Маҳсулот тайёрловчи ва уни истеъмол қилувчилар, шунингдек контрол қилувчи органлар сифат кўрсаткичларинг контрол қилган пайтда маҳсулотни ишлаб чиқувчи корхона давлат метрология хизмати тасдиқлаган умумметрологик талаблар ва нормаларга мувофиқ маҳсулотнинг мазкур тури учун белгилайдиган ўлчов аниқлиги нормаларига риоя этишга мажбурдирлар.

3. Маҳсулотни яратиш, ишлаб чиқариш ва ундан фойдаланиш чоғида корхона маҳсулот сифати контрол қилинаётганлиги ишончли бўлиши ва унинг натижалари таққосланиши таъминланиши учун талаб этиладиган аниқликдаги ўлчов техникаси, синов ва диагностика воситаларини, шунингдек ўлчовнинг замонавий самарали усулларини қўлланиши мажбурийдир.

4. Корхона маҳсулот сифатини контрол қилиш хизмати қабул қилган ёки ўзини ўзи контрол қилиш шароитида ишлаётган айрим ходимлар, бригадалар, участкалар ва цехлар тайёрлаган маҳсулотнигина ишлаб чиқаришга ҳақлидир. Корхона мазкур маҳсулотга унинг белгиланган талабларга мувофиқ эканлигига гувоҳлик берувчи ҳужжатни расмийлаштиради.

5. Корхонанинг ишлаб чиқариш бўлинмалари ва унинг айрим ходимлари маъмурият билан шартнома тузиб, ўз ўзини контрол қилиш шароитида ишлашга ўтишлари, шунингдек ўзлари ишлаб чиқараётган маҳсулот сифатини гарантияловчи ёндош коллективлар группаларини ташкил этишлари мумкин.

Шартномада:

ишлаб чиқариш бўлинмаси (айрим ходим)нинг сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга оид мажбурияти, шунингдек унинг маҳсулот маркаси ёки гарантия гувоҳномаси ёрдамида маҳсулот сифатига гувоҳлик бериш ҳуқуқи;

корхона маъмуриятининг ишлаб чиқариш бўлинмаларига (айрим ходимларга) ўз ўзини контрол қилиш шароитида ишлаш учун ташкилий ва материал-техникавий шароит яратиш, оралиқ жараёнларини ва пировард маҳсулот сифатини контрол қилиш билан боғлиқ ишларни бажариш учун меҳнатга қўшимча ҳақ тўлашга оид мажбурияти;

шартнома мажбуриятлари бажарилмаганлиги учун маъмурият ва ишлаб чиқариш бўлинмаси (айрим ходим)нинг жавобгарлиги кўзда тутилади.

6. Технологик жараёнлар бузилган ёки маҳсулот сифат талабларига мувофиқ келмай қолган тақдирда корхона техника контроли хизматининг раҳбари маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ҳар қандай босқичида уни қабул қилишга чек қўйиш ҳамда аниқланган нуқсонлар ва маҳсулот сифатидаги камчиликлар бартараф этилгунга қадар тайёр маҳсулотни истеъмолчиларга жўнатишни тўхтатиб қўйишга ҳақлидир.

7. Истеъмолчи манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида махсус ваколат берилган давлат органлари ҳам СССР Министрлар Совети белгилаб берган ўз вазифаларига мувофиқ маҳсулот сифатини контрол қиладилар. Мазкур органлар:

норматив — техникавий ҳужжатлар бузилганлиги аниқланган тақдирда маҳсулот ишлаб чиқариш, уни реализация қилиш, ташиш, сақлаш ва ундан фойдаланишни тақиқлаш;

сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқариш сабаблари бартараф этилгунга қадар бундай маҳсулот ишлаб чиқаришни тўхтатиб қўйиш тўғрисида ва амалдаги қонунда кўзда тутилган бошқа хил жазо чоралари қўлланиш тўғрисида мажбурий кўрсатмалар бериш;

метрологик аттестация ва текширувдан ўтмаган ўлчов воситаларини ишлаб чиқаришни тўхтатиб қўйиш ва уларни қўлланишга йўл қўймаслик ҳуқуқига эга.

8. Давлат органларининг тавсиясига биноан ва истеъмолчиларнинг таклифларини ҳисобга олиб, энг муҳим халқ хўжалик маҳсулоти, асосий комплектловчи буюмлар ва материаллар, шунингдек қурилиш объектларининг барқарор сифатлилигини таъминламаётган корхоналарда СССР Министрлар Советининг қарори билан маҳсулотга давлат қабули жорий этилиши мумкин. Давлат қабули органларининг раҳбарлари мазкур қонунга мувофиқ маҳсулот сифати тўғрисида ўзлари қабул қилган қарорларнинг тўғрилиги учун жавобгар бўладилар.

9. Корхона маҳсулот сифати устидан давлат контролини амалга оширувчи органлар қабул қилган қарор хусусида давлат арбитражига шикоят қилишга ҳақлидир.

IV. Маҳсулот сифатига хўжалик механизмининг самарали таъсирини таъминлаш

18-Модда. Маҳсулот сифати тўғрисида хўжалик шартномасида кўзда тутиладиган шартлар

1. Маҳсулот сифатига талаблар белгилаш маҳсулотни ишлаб чиқиш, ишлаб чиқариш, реализация қилиш, ташиш, сақлаш ва ундан фойдаланишда қатнашувчилар ўртасидаги хўжалик шартномасининг мажбурий шартидир. Ана шу талаблар бўлмаса шартнома тузилган, деб ҳисобланмайди.

Шартномада маҳсулот сифатига талаблар стандартларга, қурилиш нормалари ва қоидасига, техникавий шартларга асосланиб белгиланади. Маҳсулот сифатига шундай ҳужжатда кўзда тутилмаган қўшимча талабларни томонлар келишиб белгилайдилар.

2. Буюртмачи ва маҳсулот ишлаб чиқувчи илмий-тадқиқот, лойиҳа, конструкторлик ва технология ишларини бажариш учун шартнома тузган чоғда энг муҳим маҳсулотнинг халқ хўжалигида фан-техника тараққиётини белгиловчи жаҳондаги энг яхши ютуқлардан қуйироқ бўлган асосий кўрсаткичларини кўзда тутишга ҳақли эмас.

3. Истеъмолчининг таклифига биноан ёки унинг розилиги билан маҳсулот етказиб бериш тўғрисидаги шартномага маҳсулот сифатига нисбатан давлат стандартлари ва техникавий шартларга бирмунча юқорироқ талаблар, шунингдек маҳсулот сифатига нисбатан юқорида айтиб ўтилган норматив техникавий ҳужжатларда белгиланмаган бошқа талаблар киритилиши мумкин.

4. Экспорт учун мўлжалланган маҳсулот сифатининг кўрсаткичлари чет эл бозори талабларидан келиб чиқиб, зарурат туғилган пайтда эса мазкур маҳсулотни етказиб бериш учун шартнома тузилган конкрет харидор талабларидан келиб чиқиб белгиланади.

СССРдаги мавжуд стандарт талабларига мос келмайдиган маҳсулотни импорт қилишга шартномалар тузиш тақиқланади.

5. Истеъмолчиларнинг маҳсулот тайёрловчилар билан бевосита узоқ муддатли хўжалик алоқалари ўрнатилган тақдирда шартномаларда янги илмий-техникавий ишланмаларни, шунингдек истеъмолчининг маҳсулотдан фойдаланиш тажрибаси ва истиқболларини назарда тутиб, маҳсулот сифатини изчил ошира бориш кўзда тутилиши мумкин.

19-Модда. Сифатли маҳсулот ятатиш ва ишлаб чиқаришни планли асосда таъминлаш

1. Корхоналар ўзлари мустақил ишлаб чиқадиган иқтисодий ва социал ривожланиш планларида истеъмолчиларнинг маҳсулот сифатига талаблари бажарилишини, янги серунум, рақобатга бардошли товарлар, ишлар ва хизматларни ишлаб чиқиш, ўзлаштириш, жадал ривожлантиришни, маънавий жиҳатдан эскирган маҳсулотни ишлаб чиқаришдан олиб ташлашни, фирма савдосини, ишлаб чиқарилаётган буюмларга хизмат кўрсатиш ва уларни ремонт қилишни ривожлантиришни таъминловчи тадбирларни кўзда тутадилар.

Бунда корхоналар истеъмолчилар талабини, фан-техника ютуқларини, контрол рақамларни, давлат буюртмаларини, ресурслар лимитларини, белгиланган нархлар ва иқтисодий нормативларни, шартномаларни, стандартлар ва техникавий шартлар, шунингдек жаҳон бозори талабларини аниқлашга асосланадилар.

2. Давлат буюртмаларини белгилашда зарур ҳолларда техника, технология ва материалларнинг янги серунум туркумларини яратиш, ўзлаштириш, ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва улардан фойдаланиш, энг муҳим сифатли маҳсулот етказиб бериш, бунинг учун янги ишлаб чиқариш қувватларини вужудга келтириш, илғор структуравий силжишлар қилиш, фирма савдоси ва хизматини, шаҳодат синов марказлари тармоғини ривожлантириш кўзда тутилади.

20-Модда. Маҳсулот сифати ва нарх

1. Нархлар (тарифлар) маҳсулот сифатини акс эттириши ва ундан сифатни яхшилашга таъсир кўрсатишнинг актив воситаси сифатида фойдаланилиши лозим.

Маҳсулотни ишлаб чиқувчилар ва тайёрловчилар маҳсулот сифатини ошира бориб, халқ хўжалиги самарасининг харажатларга нисбатан жадал ўсишини, алмаштирилаётган маҳсулотга қараганда янги маҳсулотнинг истеъмолчи учун нисбатан арзон бўлишини, маҳсулот нархининг иқтисодий асосланишини таъминлашлари шарт.

Янги маҳсулот ишлаб чиқарилиши кенгайтирилиши билан илгари ишлаб чиқаришда ўзлаштирилган маҳсулотга марказлаштирилган тартибда белгиланган нархлар маҳсулот маънавий эскирганлигига қараб арзонлаштириб борилиши керак.

Агар янги маҳсулотдан фойдаланиш чоғида ана шу маҳсулотга нарх белгилашда қабул қилинган сифат ва самарадорлик даражасига эришилмаса, унинг нархи истеъмолчиларнинг талабига биноан арзонлаштирилиши лозим.

2. Маҳсулотни ишлаб чиқиш ва тайёрлаш (етказиб бериш) чоғида сифатга нисбатан талабларнинг оширилиши шартномада кўзда тутилмаган бўлса, маҳсулот нархини ошириш учун асос бўлмайди.

3. Маҳсулот тайёрловчи (етказиб берувчи)нинг шартномада кўзда тутилган ва мустақил белгиланадиган нархларни иқтисодий жиҳатдан асосланмаган тарзда ошириши, шунингдек марказлаштирилган тарзда белгиланадиган нархларга маҳсулот сифатини яхшилаш даражасига мувофиқ бўлмаган тарзда қўшимча ҳақ белгилаш ғайриқонунийдир. Давлат нарх белгилаш органларининг ташаббуси билан, шунингдек матлуботчилар ва уларнинг жамиятлари (союзлари), истеъмолчи корхоналар уюшмалари, бошқа давлат ва жамоат ташкилотларининг таклифига биноан ана шу нархлар ва қўшимча ҳақлар бекор қилиниши керак. Маҳсулот тайёрловчи (етказиб берувчи) корхона нархни оширганда мавжуд қонунга биноан иқтисодий жавобгар бўлади.

4. Техникавий шартлар ва (ёки) шартнома талабларидан чекинган ҳолда тайёрланган маҳсулот истеъмолчига арзон нархда реализация қилиниши мумкин. Нархни арзонлаштириш миқдори томонларнинг келишувига мувофиқ белгиланади.

21-Модда. Маҳсулот сифатини яхшилаш ишларини пул билан таъминлаш ва қарз бериш

1. Маҳсулот сифатини яхшилаш, янги маҳсулот ишлаб чиқиш ва ўзлаштириш корхоналарнинг ўз маблағлари, шунингдек банк кредитлари ҳисобига амалга оширилади.

Истеъмолчи (буюртмачи) корхоналар ўзлари учун зарур бўлган сифатли маҳсулотни ишлаб чиқиш, ўзлаштириш ва ишлаб чиқаришни кенгайтиришни ўз маблағлари ҳисобига пул билан таъминлашда шартнома асосида қатнашишлари мумкин.

2. Давлат илмий-техника программалари ва давлат буюртмаларига биноан яратилаётган принципиал жиҳатдан янги маҳсулотни ишлаб чиқиш ва ишлаб чиқаришни ўзлаштиришни пул билан таъминлаш давлат бюджети маблағлари, марказлаштирилган фондлар ва юқори органлар резервлари ҳисобига амалга оширилиши мумкин. Бунда марказлаштирилган молиявий ресурслар одатда конкурс асосида ажратилади. Томонларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари шартномада расмийлаштирилади.

3. Давлат банклари янги маҳсулотни ишлаб чиқиш ва ўзлаштириш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот турини ва сифатини яхшилашга, шунингдек бу билан боғлиқ ишлаб чиқаришни техника билан қайта жиҳозлаш ва реконструкциялашга шартнома асосида устун тартибда ва имтиёзли шартлар билан қарзлар беради.

4. Экспорт учун мўлжалланган маҳсулотни ишлаб чиқиш, ишлаб чиқаришни ўзлаштириш ва тайёрлаш билан шуғулланаётган, шунингдек бу маҳсулот учун комплектловчи буюмлар ва материаллар ишлаб чиқаришни ўзлаштираётган корхоналарга чет эл валютасида қарз берилиши ва бу қарз маҳсулотни экспорт қилишдан тушган валюта ҳисобига тўланиши мумкин.

Экспорт қилинадиган маҳсулотни ишлаб чиқаришда фойдаланиладиган комплектловчи буюмлар ва материаллар етказиб берувчи корхоналар олган қарз маҳсулот экспорт қилувчи корхона валюта жамғармалари фондининг шартномага мувофиқ унга бериладиган қисмидан тўланади.

5. Маҳсулот тайёрловчи корхона ғоят харидоргир, сифатли маҳсулот ишлаб чиқиш ва ишлаб чиқаришни ривожлантиришни пул билан таъминлаш учун манфаатдор корхоналарга, шунингдек маҳсулот тайёрловчи корхона меҳнат коллективининг аъзоларига сотиладиган акциялар чиқариши мумкин.

6. Янги маҳсулот ишлаб чиқариш учун ўз маблағлари ва давлат кредитлари ҳисобига ишлаб чиқаришни техника билан қайта жиҳозлаш ва реконструкциялаш ишларини амалга ошираётган корхоналар алмаштирилиши лозим бўлган асосий ишлаб чиқариш фондларининг хизмат муддатини нормативларга нисбатан қисқартириш ва шу асосда амортизация ажратмалари нормасини кўпайтириш ҳуқуқига эгадирлар. Ана шу ажратмаларнинг бутун ўсиши ишлаб чиқариш, илм-фан ва техникани ривожлантириш фондига ёки шунга ўхшаш бошқа фондга юборилади.

22-Модда. Бюджетга тўловлар ва валюта ажратмаларига имтиёзлар

1. Давлат корхоналари муҳим халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган янги маҳсулотни ўзлаштирган тақдирда, юқори орган уларга ана шу маҳсулотни ишлаб чиқаришни таъминлаш учун ишга туширилган асосий ишлаб чиқариш фондларига тегишли қувватларни ўзлаштиришнинг норматив муддатига тенг даврга тўловнинг имтиёзли нормативларини белгилаши мумкин. Корхоналар юқорида айтилган имтиёз ҳисобига олган фойда (даромад) белгиланган иқтисодий нормативларга мувофиқ тақсимланади.

2. Сифат аттестати берилган маҳсулот ишлаб чиқараётган ёки экспортга шаҳодатнома олган маҳсулот етказиб бераётган корхоналарга фойда (даромад) дан давлат бюджетига ажратмалар нормативлари СССР Министрлар Совети белгилаб берадиган тартибда ва миқдорда камайтирилади.

3. Янги маҳсулот тайёрловчи корхона фойда (даромад)дан давлат бюджетига тўловларга оид имтиёзларни қўлланиш ҳисобига олинган қўшимча хўжалик ҳисоби даромади маблағининг бир қисмини маҳсулотни ишлаб чиққан корхонага беради. Маблағнинг ана шу қисми маҳсулотни ишлаб чиққан ва тайёрловчи корхона ўртасида шартнома билан белгиланади ҳамда мазкур имтиёзлар қўлланилган бутун давр мобайнида бериб турилади.

4. Экспорт қилинадиган янги сифатли маҳсулот тайёрловчи корхоналар ана шу маҳсулотни ишлаб чиққан корхонага, шунингдек янги комплектловчи буюмлар ва материалларни етказиб берувчи корхоналарга шартномада белгиланган миқдорда ва муддат давомида ўтказиладиган валюта ажратмалари фондининг бир қисмини берадилар.

23-Модда. Маҳсулот сифати яхшиланганлиги учун корхоналар ходимларини рағбатлантириш

1. Маҳсулот сифати корхоналар ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашни табақалаштириш учун асосий мезондир.

Иш ҳақи (расценкалар, лавозим окладлари, устама ҳақлар, иш бирлигига иш ҳақи нормативлари)нинг миқдори тайёрланган маҳсулот сифатига қараб белгиланиши керак. Тўла миқдордаги иш ҳақи маҳсулотнинг сифатига белгиланган талабларга мувофиқ тайёрланган маҳсулот (бажарилган иш) учунгина тўланиши мумкин.

2. Корхона маъмурияти меҳнат коллективининг қарорига биноан маҳсулотнинг барқарор юқори сифатли бўлишини таъминлаган ходимларга «Сифат устаси» унвони беради. Бу унвон ҳар йили тасдиқланиши лозим.

Ўн йил давомида «Сифат устаси» унвонига сазовор бўлган ходимларга корхона ўз маблағлари ҳисобидан амалдаги қонунларга мувофиқ белгиланган қўшимча ҳақ тўлайди.

3. Маҳсулотнинг принципиал жиҳатдан янги турларига ва халқ хўжалигида фан-техника тараққиётини белгиловчи технологик жараёнларга уларни ишлаб чиққан кишиларнинг номлари берилиши мумкин.

24-Модда. Фан-техника маҳсулотининг сифати учун жавобгарлик

1. Буюртмачи - фан-техника маҳсулоти техникавий топшириққа ёки шартномага мувофиқ келмаганда ўз хоҳиши билан маҳсулотни ишлаб чиққан корхонадан бажарилган ишда унинг айби билан йўл қўйилган камчиликларни у билан келишилган муддатда бепул тугатишни ёки кўрилган зарарни тўлаб, шартномани бекор қилишни талаб этишга ҳақлидир. Ишдаги камчиликлар бартараф этилгунга қадар буюртмачи тажриба-конструкторлик ишларига ҳақ тўлашдан бош тортишга, агар ҳақ тўланган бўлса, ана шу пул белгиланган тартибда қайтариб берилишини талаб қилиш ҳуқуқига эгадир.

Камчиликлар белгиланган муддатда бартараф этилмаган тақдирда маҳсулотни ишлаб чиққан корхона буюртмачи корхонага қонунда ёки шартномада белгиланган миқдорда жарима, пеня тўлайди. Жарима, пеня маҳсулотни ишлаб чиққан корхонани нуқсонларни бартараф этишдан озод қилмайди.

2. Янги маҳсулотни ишлаб чиқариш ва ундан фойдаланишнинг ҳисоблаб қўйилган иқтисодий самарадорлиги асосланмаганлиги учун маҳсулотни ишлаб чиққан корхона жавобгардир.

Янги маҳсулотдан фойдаланишнинг ҳисоблаб қўйилган иқтисодий самараси оширилганида маҳсулотни ишлаб чиқувчи буюртмачининг талабига кўра, унга кўрилган зарар миқдорини тўлайди. Ундириб олинадиган зарар миқдори ҳисоблаб қўйилган ва реал иқтисодий самара ўртасидаги фарққа қараб белгиланади, аммо ишланма нархидан ошмаслиги керак.

25-Модда. Маҳсулот сифати учун иқтисодий ва моддий жавобгарлик

1. Корхона сифатсиз маҳсулотни реализация қилишдан олган фойда маҳсулот сифатини контрол қилувчи давлат органларининг қарорига биноан бюджет даромадига олинади. Ана шу маҳсулот корхонанинг ҳисобот маълумотларидан чиқарилади.

Маҳсулот сифатини контрол қилувчи давлат органларининг хатти-ҳаракатлари хусусида давлат арбитражига шикоят қилиш мумкин.

2. Мувофиқлик шаҳодатномани ёки сифат аттестациясини берган орган корхонанинг маҳсулоти белгиланган талабларга мувофиқ эмас, деб топса, у шаҳодатнома ёки сифат аттестати бериш тўғрисидаги ўз қарорини бекор қилади. Шундай ҳолатда корхона маҳсулот аттестацияси билан боғлиқ қонунда кўзда тутилган имтиёзларни олиш ҳуқуқидан маҳрум бўлади. Корхона шунингдек қўйиладиган талабларга мос келмайдиган маҳсулот ишлаб чиқарилган кундан бошлаб ўтган вақт ичида унга берилган имтиёзлар туфайли олган фойданинг бир қисмини давлат бюджетига ўтказишга мажбурдир.

Синов марказлари маҳсулотга шаҳодатнома беришда унинг сифатини нотўғри баҳолаганликлари учун шаҳодатнома бериш билан боғлиқ ишлар қийматининг икки баравар миқдорида бюджетга жарима тўлайдилар.

3. Моддий, меҳнат ва молиявий ресурсларнинг самарасиз сарфланишига ва ишлаб чиқаришнинг зарар кўришига олиб келадиган мунтазам равишда сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарувчи давлат корхонаси ССР Иттифоқи қонунида белгиланган тартибда қайта ташкил этилиши ёки тугатилиши мумкин.

4. Корхоналарнинг мазкур қонунда кўзда тутилган иқтисодий жавобгарлиги меҳнат коллективи кенгаши маҳсулот сифатига қўйилган талабларга риоя этмасликда бевосита айбдор бўлган раҳбарлар, мутахассислар, хизматчилар ва ишчиларнинг моддий жавобгарлиги тўғрисида қарор қабул қилиши учун асос бўлади.

V. Истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш

26-Модда. Истеъмолчининг сотиб олинадиган маҳсулотнинг тегишли даражада сифатли бўлишига оид ҳуқуқи

1. Истеъмолчи маҳсулотнинг қайси мақсадга мўлжалланганлигини ва уни харид қилиш шартларини ҳисобга олиб, шартномага кўра сотиб оладиган маҳсулотнинг тегишли даражада сифатли бўлишини талаб қилиш ҳуқуқига эга.

Тегишли даражада сифатли бўлмаган маҳсулотни реализация қилувчи корхоналар ва гражданлар истеъмолчининг ана шу ҳуқуқи бузилган тақдирда қонунда белгиланган тарзда жавобгарликка тортиладилар.

Давлат гражданларнинг тегишли даражада сифатли маҳсулотга бўлган эҳтиёжлари қондирилишини таъминловчи ишлаб чиқаришни ривожлантиришга кўмаклашади, аҳолига сотиладиган маҳсулот сифати устидан самарали контролни амалга оширади, жамоатчиликни кенг жалб этиш йўли билан истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган актив сиёсат ўтказади.

2. Истеъмолчини шартномага кўра, унга тегишли бўлмаган ёки зарур бўлмаган сифатдаги маҳсулотни сотиб олишга мажбур этиш мақсадида ҳар қандай корхона ёки гражданнинг ишлаб чиқариш ёки савдо-сотиқ фаолиятида ўз мавқеи афзалликларидан фойдаланиши қонунга зиддир.

3. Маҳсулот сифати тўғрисидаги типовой ёки якка тартибдаги шартноманинг истеъмолчи ҳуқуқларини камситадиган, шу жумладан маҳсулот тайёрловчини, сотувчини, маҳсулот етказиб берувчини, пудратчини ва истеъмолчига маҳсулот етказиб берувчи бошқа шахсларни амалдаги қонунда кўзда тутилган жавобгарликдан озод қиладиган ёки шундай жавобгарликни чеклайдиган шартлари қонуний кучга эга эмас, деб ҳисобланади.

27-Модда. Истеъмолчилар жамиятлари

1. СССР гражданлари тегишли даражада сифатли маҳсулот билан таъминланишда ўз ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида ихтиёрий асосда истеъмолчилар жамиятлари тузишлари мумкин.

Истеъмолчилар жамиятлари районлар, шаҳарлар, областлар, ўлкалар, автоном ва иттифоқдош республикаларда ва умуман мамлакатда уюшмаларга бирлашиш ҳуқуқига эгадирлар.

Истеъмолчилар жамиятлари ва уларнинг уюшмалари истеъмолчилар жамиятлари аъзоларининг умумий йиғилиши ёки шундай жамиятлар вакилларининг йиғилиши қабул қиладиган уставларга мувофиқ иш кўрадилар ва юридик шахслар бўлишлари мумкин. Юридик шахс бўлган истеъмолчилар жамиятининг устави халқ депутатлари Совети ижроия комитетида қайд этилади. Уставни, унга қўшимчалар ва ўзгаришларни рўйхатга олишдан бош тортилганлиги тўғрисида халқ депутатлари юқори Советининг ижроия комитетига ёки судга шикоят қилиш мумкин. Истеъмолчилар уюшмалари уставлари рўйхатга олинмайди.

Истеъмолчилар жамиятлари ва уларнинг уюшмалари ўз фаолиятини ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар қонунларига мувофиқ амалга оширувчи мустақил жамоат ташкилотларидир.

2. Истеъмолчилар жамиятлари ва уларнинг уюшмалари:

маҳсулотнинг истеъмол хусусиятларини, унга бўлган эҳтиёжни ўрганиш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифати тўғрисида жамоатчилик фикрини аниқлаш учун аҳоли орасида савол-жавоб ўтказиш;

давлат синов марказларига ва ана шундай ишларни ўтказиш учун ваколат берилган бошқа синов марказларига товарларни экспертизага ва синаб кўриш учун тақдим этиш;

маҳсулотни тайёрлаш ва реализация қилишга тааллуқли ҳамда одамлар ҳаёти ва саломатлиги хавфсизлигини таъминловчи талабларга риоя этилишини контрол қилишда қатнашиш;

аҳолини товарларнинг истеъмол хусусиятларидан хабардор қилиш, юксак сифат талабларини қондирадиган маҳсулотни реклама қилиш;

аҳоли эҳтиёжларини янада тўлиқроқ қондириш учун маҳсулот сифатини яхшилашга оид тавсиялар ишлаб чиқиш;

маҳсулот сифатини яхшилашга оид тадбирлар қабул қилиш тўғрисида, сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқаришни тўхтатиб қўйиш тўғрисида, одамлар турмуши ва саломатлигига зарар етказадиган ёки атроф-муҳитга салбий таъсир кўрсатадиган маҳсулот ишлаб чиқаришга чек қўйиш, бундай маҳсулотни реализация қилиш ва сотишни бекор қилиш тўғрисида, шунингдек сотувчининг ўзи оширган нархларни бекор қилиш тўғрисида давлат бошқарув органларига ва корхоналарга таклифлар бериш;

сифатсиз маҳсулотни харид қилган гражданларнинг манфаатини кўзлаб, сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқаришда айбдор бўлган шахсларни жавобгарликка тортиш тўғрисида судга мурожаат қилиш, прокуратура органлари ва давлат бошқарув органларига материаллар тақдим этиш;

бюллетенлар нашр этиш ва оммавий ахборот воситаларида маҳсулот сифатини анализ қилиш, жамоатчилик фикрини сўраб билиш натижаларини, шунингдек маҳсулот сифатини яхшилашга доир тавсияларни, давлат бошқарув органлари ва корхоналар тавсияларни амалга ошираётганлиги тўғрисидаги ахборотларни ёритиш;

товарлар ва хизматлар сифати масалаларига бағишланган съездлар, конференциялар, семинарлар ўтказиш;

чет эллардаги истеъмолчилар уюшмалари ва бирлашмалари билан ҳамкорлик қилиш ҳамда истеъмолчилар манфаатини ҳимоя қилувчи халқаро ташкилотлар ишида қатнашиш ҳуқуқига эгадирлар.

3. Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари, корхоналар ва ташкилотлар истеъмолчилар жамиятлари ва улар уюшмаларининг таклифларини белгиланган муддатларда кўриб чиқадилар, муҳокама ва таклифларни рўёбга чиқариш натижаларини уларга маълум қиладилар, ишда ва улар тақдим этган материалларни эълон қилишда кўмаклашадилар.

28-Модда. Маҳсулот сифати тўғрисида ахборот бериш ҳуқуқи

1. Истеъмолчи ўзи харид қиладиган маҳсулотнинг сифати тўғрисида ишончли ва етарли даражада тўла ахборот олиш ҳуқуқига эгадир. Техникавий жиҳатдан мураккаб маҳсулот, дори-дармон ва озиқ-овқат моллар, шунингдек одамлар ҳаёти ва саломатлигига хавф туғдирадиган ҳамда рўйхати СССР Министрлар Совети белгилаб берадиган тартибда тузиладиган пестицидлар, ўғит ва бошқа товарлар ҳақидаги ахборот улардан фойдаланиш ҳамда уларни сақлаш усуллари ва қоидалари тўғрисидаги кўрсатмани ҳам ўз ичига олиши керак.

2. Мазкур модданинг 1-бандида берилган ахборотни сотувчи (маҳсулот етказиб берувчи, тайёрловчи, пудратчи) маҳсулотга илова қилинадиган техник ҳужжат орқали, шунингдек маҳсулотни маркалаш ва нархини кўрсатиш, тамға қўйиш, ёки унинг истеъмолчиларга хизмат кўрсатишнинг айрим соҳаларида қабул қилинган истеъмол хусусияти ва сифат характеристикаларини очиб беришнинг бошқа хил усули ёрдамида истеъмолчига маълум қилади.

3. Реализация қилинаётган маҳсулот сифати тўғрисида зарур ахборот берилмаган бўлса:

истеъмолчи ўзига зарур хусусиятларга эга бўлмаган маҳсулотни харид қилган бўлса, шартномани бузиши ва ўзига етказилган зарарнинг ўрнини қоплашни талаб қилиш ҳуқуқига эга;

сифатсиз маҳсулот харид қилинганлиги учун мазкур Қонуннинг 27, 28 ва 29-моддаларига мувофиқ сотувчи (маҳсулот етказиб берувчи, тайёрловчи, пудратчи) жавобгар бўлади;

харид қилинган маҳсулотдан ўз хусусиятлари бўйича фойдаланиш имконияти бўлмаса, истеъмолчи имкони борича қисқа муддатда зарур ахборот берилишини талаб қилишга ҳақлидир. Агар ахборот келишиб олинган муддатда етказиб берилмаса, истеъмолчи шартномани бузиш ва кўрилган зарар ўрнини қоплашни талаб этиш ҳуқуқига эгадир.

4. Гражданларнинг ахборот олишга бўлган ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги даъвони кўриб чиқувчи суд харид қилинаётган маҳсулотнинг хусусиятлари ва характеристикалари тўғрисида гражданларда махсус маълумот йўқлиги хусусидаги қоидага амал қилади.

29-Модда. Маҳсулот сифати тўғрисидаги шартнома шартларига мувофиқ келмайдиган маҳсулот харид қилинган тақдирда харидорнинг ҳуқуқлари

1. Маҳсулот сифати тўғрисидаги шартнома шартларига мувофиқ келмайдиган маҳсулотни сотиб олган харидор Қонунда, давлат стандартларида, техник шартлар ёки шартномада белгиланган умумий ёки гарантияланган муддат ичида ва харидор маҳсулотни қабул қилиб олган кундан бошлаб ўтган муддат давомида сотувчидан (маҳсулот етказиб берувчидан) ўз хоҳишига қараб маҳсулотни тегишли сифатга эга бўлган шундай маҳсулот билан алмаштиришни ёки маҳсулотнинг харид нархини тенг миқдорда арзонлаштириш, ёхуд маҳсулотдаги камчиликларни бепул бартараф этишни ёки харидорга кўрилган зарарни тўлаш билан шартномани бузишни талаб қилишга ҳақлидир.

Томонлар шартномада гарантия муддатларини Қонунда, давлат стандартларида ёки техник шартларда кўзда тутилганига қараганда бирмунча узоқ муддатга белгилашлари мумкин.

Шикоят билдиришнинг умумий муддатлари белгиланган маҳсулотга нисбатан харидор ўз маблағлари ҳисобидан ундаги камчиликларни бартараф этиш ва қилинган харажатнинг ўрни қопланишини талаб қилиш ҳуқуқига эгадир.

Харидор маҳсулот алмаштирилгунга ёки ундаги камчиликлар тугатилгунга қадар пул тўлашдан бош тортишга, агар маҳсулотга ҳақ тўланган бўлса, тўланган пул белгиланган ҳолларда ва тартибда қайтарилишини талаб қилишга ҳақлидир.

Гражданларнинг мазкур моддада кўзда тутилган ҳуқуқлари маҳсулот харид қилинган жойдаги ёки агар маҳсулот харидор яшаб турган ердан ташқаридаги аҳоли пунктида сотиб олинган бўлса, харидорнинг истиқомат жойидаги ташкилот-сотувчи орқали амалга оширилади.

2. Маҳсулотнинг ундан мақсадга мувофиқ тарзда фойдаланишга имкон бермайдиган камчиликларини харидордаги маҳсулот турган жойда ёки гарантияли устахонада белгиланган муддатда бартараф этиш мумкин бўлмаса, чакана савдо тармоғида техник жиҳатдан мураккаб маҳсулотни сотиб олган харидорнинг маҳсулотни алмаштириб бериш ёки шартномани бекор қилиш ва кўрилган зарарни қайтариш тўғрисидаги талабини қондириш мажбурийдир.

Бунда маҳсулотни ремонт қилиш (бир ёки бир неча марта ремонт қилиш)га оид тегишли ишларни бажаришнинг умумий муддати харидор биринчи марта мурожаат қилган пайтдан бошлаб 20 кундан ошмаслиги керак. Харидорнинг талаби билан маҳсулот ремонтда турган вақтда гарантия устахонаси шундай маҳсулотни ундан фойдаланувчига етказиб беради, бу талаб бажарилмаган тақдирда унга ҳар бир кун учун иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари белгилаб берган миқдорда жарима тўлайди.

Гарантия устахонасида ремонт қилиниши лозим бўлган маҳсулот шу устахонанинг кучи ва маблағи ҳисобига устахонага олиб келинади ва истеъмолчига етказиб берилади.

Маҳсулотдаги мавжуд камчиликлар бартараф этилганда, ундан фойдаланишнинг гарантияли муддатлари харидор ундан фойдаланмаган муддатга узайтирилади.

Техник жиҳатдан мураккаб маҳсулот рўйхатини СССР Министрлар Советидан белгилайди.

3. Маҳсулотдаги камчиликлар харидорнинг айби билан юзага келганлиги исботлаб берилса, харидорнинг мазкур моддада кўзда тутилган ҳуқуқлари қондирилмайди.

4. Чакана савдода харид қилинган товарларни алмаштириб бериш қоидасини иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари тасдиқлайди. Бунда кўрсатилган қоидаларнинг нормалари мазкур Қонунда кўзда тутилганига нисбатан истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини чеклай олмайди.

(Давоми тўртинчи бетда).

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

МАҲСУЛОТ СИФАТИ ВА ИСТЕЪМОЛЧИ ҲУҚУҚЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши биринчи, иккинчи ва учинчи бетларда).

30-Модда. **Ишларни бажариш ва хизмат кўрсатиш тўғрисидаги шартномаларда сифат ҳақидаги шартлар бузилган тақдирда буюртмачининг ҳуқуқлари**

1. Ишларни бажариш ёки хизмат кўрсатиш чоғида иш муносиб тарзда бажарилмаслиги равшан бўлиб қолса, буюртмачи пудратчига (хизмат кўрсатаётган бошқа шахсга) камчиликларни бартараф этиш учун мувофиқ келадиган муддатни белгилаш, бу талаб тайинланган муддатда бажарилмаган тақдирда эса шартномани бузиш ва кўрилган зарарнинг ўрни қопланишини талаб қилиш ёки пудратчи (хизмат кўрсатаётган бошқа шахс) ҳисобига учинчи кишига камчиликларни тузатишни топшириш ҳуқуқига эгадир.

2. Агар пудратчи (хизмат кўрсатаётган бошқа шахс) ишда (хизматларда) шартнома шартларидан чекинишга ёки бошқа камчиликларга йўл қўйган бўлса, буюртмачи ўз хоҳишига қараб ана шу камчиликларни муайян муддатда бепул тузатиб беришни ёки камчиликларни ўз маблағи ҳисобига тузатиш учун ўзи сарфлаган харажатларини қайтаришни агар шартномада буюртмачининг шундай ҳуқуқи ёки иш (хизматлар) учун мукофотни тегишли даражада камайтириш кўзда тутилган бўлса, талаб қилишга ҳақлидир.

Пудратчи (хизмат кўрсатувчи бошқа шахс) камчиликлар белгиланган муддатда бартараф этилмаса, буюртмачига қонунда ёки шартномада белгиланган миқдорда жарима тўлайди. Тўланган жарима кўрилган зарарни қоплаш учун тўланиши керак бўлган пул миқдорига кирмайди.

3. Ишлар (хизматларда) шартномадан анча чекиниш ёки бошқа катта камчиликлар содир бўлган тақдирда, буюртмачи шартномани бузиш ва кўрилган зарарнинг ўрнини қоплашни талаб қилишга ҳақлидир. Капитал қурилишга оид пудрат ишлари шартномасида мазкур қоидаларни қўлланишнинг ўзига хос хусусиятларини СССР Министрлар Совети белгилайди.

Агар рўзғор буюртмасига оид шартномага кўра буюртмачининг материалидан тайёрланган маҳсулотда шартномадан анчагина чекиниш ёки бошқа муҳим камчиликлар аниқланган бўлса, буюртмачи ўз хоҳишига кўра шундай сифатдаги айни бир хил материалдан бошқа маҳсулот тайёрлашни ёки шартномани бузишни ва кўрилган зарарнинг ўрни қопланишини талаб қилишга ҳақлидир.

4. Агар пудратчи бажарилган иш ёки кўрсатилган хизматнинг тегишли сифати буюртмачининг айби билан бузилганлигини исботласа, пудратчи (хизмат кўрсатувчи бошқа шахс) жавобгарликдан халос этилади.

Пудратчининг айби аниқлангандагина у бажарган ишларининг зарур даражада сифатли бўлмаганлиги учун капитал қурилишга оид пудрат шартномасига кўра жавобгар бўлади.

5. Буюртмачи бажарилган ишни оддий усулда қабул қилиб олиш чоғида аниқланиши мумкин бўлмаган шартнома шартларидан чекинишлар ва бошқа камчиликлар тўғрисида улар аниқланиши биланоқ пудратчига маълум қилиши шарт.

6. Буюртмачининг мазкур моддада кўзда тутилган ҳуқуқлари ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар қонунларида белгиланган муддатлар ичида амалга оширилиши мумкин.

31-Модда. **Тайёрловчининг маҳсулотини маркалашга оид мажбурияти**

1. Корхона ишлаб чиқарадиган маҳсулот, ССР Иттифоқи Қонунида кўзда тутилган ҳолатлардан ташқари, ишлаб чиқариш маркасига ва белгиланган тартибда қайд этилган товар белгисига эга бўлиши керак.

2. Ишлаб чиқариш маркасида тайёрловчи корхонанинг номи, унинг қаерда жойлашганлиги, маҳсулот давлат стандарти ёки техник шартларининг қайси талабларига кўра тайёрланганлиги кўрсатилади.

3. Якка тартибдаги меҳнат фаолияти йўли билан граждан тайёрлаган маҳсулот патент (руҳсатнома) номери, шунингдек мазкур маҳсулотнинг сифати давлат стандарти талабларига мос эканлиги кўрсатилган тамғага эга бўлиши керак.

4. Гражданларга маҳсулотни сотишда маҳсулотни маркалаш ёки тамғалаш талабларини бузган корхона ёки граждан ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар қонунларида белгиланган миқдорда маҳаллий бюджетга жарима тўлайдилар.

5. Маҳсулот тайёрловчи ёки хизмат кўрсатувчи корхона ёки граждан белгиланган тартибда қайд этилган товар белгисига эга бўлишга мутлақо ҳақлидир.

Ўз номига қайд этилмаган товар белгисидан корхона ёки гражданнинг рухсатисиз фойдаланган шахс амалдаги қонунга биноан корхонага ёки гражданга етказилган зарарни тўлашга мажбурдир.

32-Модда. **Одамлар ҳаёти ва саломатлиги хавфсизлигини таъминлаш ҳуқуқи**

1. Гражданлар дори-дармон, косметика воситалари, озиқ-овқат маҳсулотлари, қурилиш иншоотлари, электр энергия ва бошқа маҳсулотлар, зарур медицина, санитария, гигиена, техник ҳамда одамлар ҳаёти ва саломатлиги хавфсизлигини таъминловчи бошқа талабларга риоя этилган ҳолда тайёрланганлиги ва фойдаланиш учун ўзларига топширилганлигига ҳамда ўлим, касаллик ва жароҳатланиш муқаррар ёки асоссиз хавфини истисно этишига кафолат бериш ҳуқуқига эгадирлар.

2. Агар маҳсулот одамлар ҳаёти ва саломатлиги хавфсизлигининг улар маҳсулотни харид қилиш ва ундан фойдаланиш барча ҳолатларини ҳисобга олган ҳолда мўлжалланган даражасини таъминламаса, бу маҳсулот хатарли ҳисобланади.

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги маҳсулот хавфсизлиги масалалари билан шуғулланувчи доимий ишловчи идоралараро комиссия маҳсулотнинг одамлар турмуши ва саломатлиги учун қанчалик хатарли эканлигини аниқлайди. Комиссия ишида истеъмолчилар жамиятлари (уюшмалари)нинг вакиллари иштирок этадилар.

Одамлар ҳаёти ва саломатлиги учун хатарли бўлган маҳсулот СССР Министрлар Совети белгилаб берадиган тартибда ишлаб чиқаришдан олиб ташланади ва оборотдан чиқарилади.

3. Корхоналар ва гражданлар одамлар ҳаёти ва саломатлиги учун хатарли бўлган маҳсулотни реализация қилганлиги учун қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка тортиладилар.

Маҳсулотни ишлаб чиқариш ёки уни фойдаланиш учун гражданларга топшириш чоғида илмий ва техникавий билим савияси одамлар ҳаёти ва саломатлиги учун хатарли бўлган маҳсулот хусусиятларини аниқлашга имкон бермади, деган баҳона ана шу шахсларни жавобгарликдан халос қилиш учун асос бўлмайди.

Одамлар ҳаёти ва саломатлиги учун хатарли бўлган маҳсулот ишлаб чиқарилган тақдирда маҳсулотни ишлаб чиққан ва тайёрлаган корхоналар билан бирга маҳсулотга нисбатан қўйилган талаблари одамлар ҳаёти ва саломатлиги хавфсизлигининг халқаро стандартларда кўзда тутилган зарур даражасини таъминламайдиган шаходатнома берувчи синов маркази (агар у асоссиз равишда маҳсулотнинг талабга мувофиқлиги тўғрисида шаҳодатнома берган бўлса; ёки давлат стандарти (қурилиш нормалари ва қоидалари)ни тасдиқлаган давлат органи, шунингдек ана шу талабларни тасдиқлашга розилик берган соғлиқни сақлаш органлари ҳам жавобгар бўладилар.

33-Модда. **Сифатсиз маҳсулот етказган зарар учун мулкий жавобгарлик**

1. Конструкция, рецептура ёки ишлаб чиқариш нуқсонлари бўлган маҳсулот гражданнинг шахси ва мулкига етказган зарарни (агар ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар қонунларида жавобгарликнинг бирмунча юқори даражаси кўзда тутилмаган бўлса) тўла ҳажмда зарар етказган корхона тўлайди.

2. Зарар кўрган ҳар қандай граждан у зарар етказган корхона билан шартнома муносабатларида бўлган ёки бўлмаганлигидан қатъи назар унинг етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги талаби эътироф этилади.

3. Зарар етказган маҳсулотни сотувчи ва унинг сотувчиси бўлмаган шундай маҳсулот тайёрловчи зарар етказувчилар деб ҳисобланади.

4. Гражданнинг шахси ёки мулкига сифатсиз маҳсулот етказган зарар учун зарар етказувчининг айбидан қатъи назар, у жавобгарликка тортилади.

5. Суд сифатсиз маҳсулот етказган зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисида қарор чиқариш чоғида конструкция, рецептура ёки ишлаб чиқариш нуқсонлари бўлган маҳсулот (зарар келтирган буюмларнинг ҳаммасини) оборотдан ва гражданларнинг фойдаланишидан олиш ва шундай маҳсулотни харид қилганлиги муносабати билан гражданлар кўрган зарарнинг ўрнини маҳсулотни тайёрловчи корхона қоплаши тўғрисида ажрим чиқаради.

6. Гражданнинг шахси ва мулкига етказилган зарар агар давлат стандартлари ва техник шартларда кўзда тутилган маҳсулотнинг хизмат муддатида бошланган бўлса, бундай муддатлар кўрсатилмаган тақдирда, маҳсулот тайёрланган пайтдан бошлаб 10 йил муддат ичида унинг ўрни қопланади.

7. Атом энергиясидан фойдаланиш, шунингдек атроф-муҳитни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қоидаларга риоя этмаслик муносабати билан гражданнинг шахси ёки мулкига етказилган зарар учун жавобгарлик махсус қонунда тартибга солиб турилади.

34-Модда. **Тегишли даражада сифатли бўлмаган маҳсулотни харид қилган тақдирда гражданлар ҳуқуқларининг суд томонидан ҳимоя қилиниши**

Мазкур Қонуннинг 27- ва 28-моддаларида кўзда тутилган гражданлар талабларини ихтиёрий равишда қондиришдан бош тортилган тақдирда жанжални суд ҳал этади.

Гражданнинг мазкур моддаларга асосланган талабларини қондириш чоғида, суд, бундан ташқари, гражданга харид қилинган маҳсулот нархининг бир қисмини суд белгилаган миқдорда, аммо ана шу маҳсулотнинг чакана нархидан юқори бўлмаган миқдорда қўшимча равишда ҳақ тўлаш тўғрисида ҳукм чиқаради.

35-Модда. **Корхоналар ва гражданлар ҳуқуқларига риоя этилиши гарантияланиши тўғрисида**

Давлат ҳокимият ва бошқарув органлари мазкур Қонунни амалда рўёбга чиқаришга тааллуқли норматив ҳужжатларни қабул қилиш чоғида маҳсулот сифати ва истеъмолчи ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги Қонун қоидаларига риоя этилиши учун жавобгардирлар ва ўзларининг корхоналар ва гражданлар билан муносабатларини мазкур Қонунга қатъиян мувофиқ тарзда йўлга қўядилар.

36-Модда. **Мазкур Қонунни қўлланишнинг ўзига хос хусусиятлари**

СССР Министрлар Совети маҳсулот, иш ва хизматларнинг, шунингдек шартномаларнинг айрим турлари юзасидан мазкур Қонунни қўлланишнинг (унинг қоидаларига зид бўлмаган) ўзига хос хусусиятларини белгилаши мумкин.

«02» ХАБАР ҚИЛАДИ

РЕСПУБЛИКА ИЧКИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИ МАТБУОТ ГРУППАСИ АХБОРОТИ

БОСҚИНЧИ ҚЎЛГА ТУШДИ

Шу йил 3 февраль куни Тошкент шаҳридаги 4-ҳунар-техника билим юртининг 17 ёшли ўқувчиси С. Карбишев «Москва» меҳмонхонаси яқинида 2-автокомбинат ҳайдовчиси А. Қамбаров бошқараётган таксини тўхтатиб, Чилонзор массивига олиб бориб қўйишни илтимос қилди. У йўлда пичоқ ўқталиб ҳайдовчини кабинадан тушириб юборди ва машинани олиб қочишга ҳаракат қилди. Аммо йўлда машина дарахтга бориб урилди, жиноятчи қўлга олинди. Тергов давом этмоқда.

МИЛИЦИЯ ХОДИМИГА ТАЖОВУЗ

Шу йил 3 февраль куни кечки пайт Андижон областининг Балиқчи районида 22 ёшли, илгари судланган, ҳозир ҳеч қаерда ишламаётган Б. Эргашев аҳолидан пул тўплаб видеофильм номойиш эта бошлади. У участка инспектори, милиция катта лейтенанти Ш. Мансуровнинг совхоз медпунктида фильмни намойиш этишни тўхтатиш ҳақидаги таклифини назар-писанд қилмади. Милиция ходими видеомагнитофон ва кассетани олиб қўймоқчи бўлганида, унинг бошига металл буюм билан урди. Ш. Мансуров касалхонага ётқизилди. Б. Эргашев воқеа содир бўлган жойдан қочиб, яширинди. Жиноятчини топиб, қўлга олиш чора-тадбирлари кўрилмоқда.

ҚИЛМИШ-ҚИДИРМИШ

Тошкент шаҳрининг Октябрь районидаги Абай кўчасида номаълум киши тиш врачи М. Аслонованинг мўйнадан тикилган бош кийимини юлиб олиб қочди ва қизил рангли ВАЗ-2105 Жигули автомашинасида қочиб қолди. Аммо милиция ходимларининг чора-тадбирлари туфайли у қўлга туширилди. Юлғич Калинин районидаги хўжалик ва маиший буюмлар корхонаси мастери А. Жўраев бўлиб чиқди. Текинхўр қилмишига яраша жазоланади.

В. САФИУЛОВ,
милиция майори.

ОБ-ҲАВО

Ўзбекистон гидрометеорология станциясидан олинган хабарга кўра 12-15 февраль кунлари республикамизда ҳаво ўзгариб туради. Қорақалпоғистон автоном республикаси, Хоразм области ва Самарқанд областининг шимолий районларида 12 февраль куни бир оз қор ёғади. Кечаси 1-6 даража совуқ, кундузи 3 даража совуқ билан 2 даража ўртасида иссиқ бўлади. 13-15 февраль кунлари деярли ёғингарчилик бўлмайди. Бу кунлари ҳарорат бир оз пасайиб, кечаси 10-15, кундузи 1-6 даража совуқ бўлади.

Республикамизнинг бошқа областларида бу даврда вақти-вақти билан қор ёғади. Ғарбдан секундига 9-14 метр тезликда шамол эсади. 13 февраль куни баъзи жойларда шамол кучайиб, тезлиги секундига 15-20 метрга етади.

12 ва 15 февраль кунлари кечаси 3 даража совуқ билан 2 даража иссиқ ўртасида, Фарғона водийсида 4-5 даража совуқ, кундузи 3-8, жанубда 11 даражагача иссиқ бўлади.

13-14 февраль кунлари ҳарорат пасайиб, кечаси 4-9 даража совуқ, кундузи 2 даража совуқ билан 3 даража иссиқ ўртасида, Қашқадарё ва Сурхондарё областларида кечаси 2-7даража совуқ, кундузи 1-6 даража иссиқ бўлади.

ТУЗАТИШ

Газетанинг ўтган сонида эълон қилинган Ўзбекистон ССР саноатининг 1989 йил январь ойидаги иш якунлари тўғрисидаги ахборотга Ўзбекистон ССР Статистика давлат комитети тузатиш киритади. Шунга кўра, ахборотнинг охиридан тўртинчи абзаци қуйидагича ўқилсин:

«Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигининг ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари 3,5 миллион сўмлик кам маҳсулот етказиб беришган. Фарғона ип газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси (1,1 миллион сўм) ва Бухоро ип газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси (1 миллион сўм) энг кўп қарздорликка йўл қўйишган».

(ЎзТАГ).

Редактор **У. УСМОНОВ.**

ТВ ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА ТВ

13—19 февраль

13 февраль, душанба

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 Концерт. 9.35 Мультфильмлар. 10.10 «Фокусчи». Бадиий фильм. 11.25 Янгиликлар 11.35 Ҳайвонот оламида. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Сайловлар олдидан. 16.20 Концерт. 16.45 Ҳужжатли фильм. 17.00 Онам, дадам ва мен. 17.30 Болалар соати. 18.30 Концерт. 18.45 «Ҳалол маош». 19.15 Ҳужжатли фильм. 19.30 Фильм-опера. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Хоккей. СССР чемпионати.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35 Физика. 10.05 Рус тили. 11.05 Онам, дадам ва мен. 11.35 Астрономия. 12.05 Итальян тили. 13.05 «Ҳамроҳ». Бадиий фильм. 14.25 Янгиликлар. 14.35 Ҳужжатли фильм. 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 6-серия. 18.55 Шеърлар асосида вокал туркум. 19.20 Тожикистон телевидениесининг программаси. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Концерт. 21.15 Ҳужжатли фильм. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 6-серия. 23.25 Ҳужжатли фильмлар. 00.15 Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.00 Телефильмлар. 16.00 Фильм-концерт. 16.05 «Бошқача ҳаёт». Бадиий фильм. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Баскетбол. СССР чемпионати. 18.50 Санъат олами. 19.30 Пахтачилик: тажриба ва муаммолар. 20.00 Ахборот. 20.20 Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Концерт. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 «Мусаффо осмон». Бадиий фильм.

УзТВ-II. 19.30 «Яшин тутган суворий». Бадиий фильм. 20.50 Объективда қайта қуриш. **Душанба.** 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Парасту. 22.45 «Биринчи учрашув, сўнгги учрашув». Бадиий фильм.

14 февраль, сешанба

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 Фильм-опера. 11.05 Хоккей. СССР чемпионати. 12.50 Янгиликлар. 13.00 Бу бўлганди... бўлганди. 13.05 Болалар соати. 14.15 Музейда концерт. 16.00 Янгиликлар. 16.15 Сайловлар олдидан. 16.25 Музикали хазина. 17.20 Ҳужжатли фильмлар. 17.50 Концерт. 18.35 Фан: назария, тажриба, практика. 19.20 Дунё воқеалари. 19.35 Ҳокимият — Советларга. 20.05 Мультфильм. 20.15 «Хонума». Фильм-спектакль. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Фильм-спектаклнинг давоми. 23.25 Дунё воқеалари. 23.40 Ҳужжатли фильм.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Ҳужжатли фильм. 9.35 Оилада психологик муҳит. 10.05 Француз тили. 11.05 Тарих. 11.35 Музика. 12.05 Француз тили. 13.05 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 6-серия. 14.15 Янгиликлар. 14.25 Ритмик гимнастика. 14.55 Сизга куйлаб бераман. 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 7-серия. 18.55 Ҳаракат хавсизлиги учун. 19.00 Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 20.00 Тонгги почта. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Концерт. 21.00 Ритмик гимнастика. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 7-серия. 23.25 Баскетбол. Кубок эгалари кубоги. 00.45 Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.00 Ҳужжатли фильмлар. 16.00 «Қишлоқ изқувари». Бадиий фильм. 17.20 Меҳнат ҳуқуқи. 18.00 Янгиликлар. 18.15 «Юлдузча». 19.00 «Ёшлик». 19.30 Адабий театр. 20.00 Ахборот. 20.20 Шу куннинг долзарб мавзуси. 20.30 Ахборот. 20.50 Концерт. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Кинокўрсатув. 23.05 «Тошкент» студияси кўрсатади.

УзТВ-II. 19.30 «Юрмала-89». 20.40 Телефильм. **Фрунзе.** 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 «Ота-она танланмайди». Бадиий фильм.

15 февраль, чоршанба

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 «Хор плюс биз». 9.50 «Хонума». Фильм-спектакль. 12.20 Саёҳатчилар клуби. 13.20 Ҳужжатли фильм. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Қайта қуриш прожектори. 16.20 Концерт. 16.50 Ҳужжатли фильмлар. 17.25 Болалар соати. 18.25 Мультфильм. 18.45 Концерт. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Останкино концерт студиясида. 20.30 Адабий-бадиий видеоканал. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 Видеоканалнинг давоми.

МТ-II. 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Катя—Қоғоз Ранет». Бадиий фильм. 19.15 Концерт. 19.25 Свердловск телевидение студиясининг программаси. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Халқ куйлари. 21.00 Сиз яратган боғ. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Катя—Қоғоз Ранет». Бадиий фильм. 23.50 Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.00 Кинопрограмма. 16.00 «Том Сойер ва Гекельберри Финн саргузаштлари». Бадиий фильм, 1-серия. 17.10 Телефильм. 17.25 Табиатшунослик. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Агросаноат ва озиқ-овқат программаси. 18.50 Музикали учрашув. 19.20 Совет дипломатиясининг актуал муаммолари. 20.00 Ахборот. 20.20 Шеърият дафтаридан. 20.30 Ахборот. 20.50 Холис лирикаси. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Чимён совринн». Халқаро мусобақа. 22.45 Ёшлик.

УзТВ-II. 19.30 Концерт. 20.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. 20.40 Телефильмлар. 21.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. 21.15 Оқшом эртаклари. **Душанба.** 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 Талабларингизга биноан байрам программаси.

16 февраль, пайшанба

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 «Довулдан огоҳлантириш». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 11.15 Янгиликлар. 11.25 Болалар соати. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Сайловлар олдидан. 16.20 Концерт. 17.05 Ҳужжатли фильмлар. 17.45 ...16 ёшгача ва ундан катталар. 18.30 Мультфильм. 18.50 Ҳужжатли фильм. 19.20 Дунё воқеалари. 19.35 Ишчан кишилар учрашуви. 20.35 «Қотиллик эълон қилинди». Бадиий фильм, 1-серия. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Балет, балет. 23.15 Ҳужжатли фильм. 23.40 Дунё воқеалари. 23.55 Ҳужжатли фильм.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35 Ўқув кўрсатуви. 10.05 Испан тили. 11.05 ПТУ ўқувчиларига. 11.35 Биология. 12.00 Испан тили. 13.00 «Катя—Қоғоз Ранет». Бадиий фильм. 14.30 Янгиликлар. 14.40 Концерт. 17.35 Янгиликлар. 17.45 Ҳужжатли фильмлар. 18.35 Фильм-концерт. 19.05 Мультфильм. 19.25 Ҳужжатли фильм. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Концерт. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Ҳужжатли фильм. 22.45 Концерт.

УзТВ-I. 16.00 Фильм-концерт. 16.20 «Том Сойер ва Гекельберри Финн саргузаштлари». Бадиий фильм, 2-серия. 17.25 Жамиятшунослик. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Примқул Қодиров билан учрашув. 19.30 Маслакдошлар. 20.00 Ахборот. 20.20 Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Мусиқа жавони. 20.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Ёшлар, фильмлар, муаммолар. 23.15 Телефильм.

УзТВ-II. 19.30 «Шаҳарликлар». Бадиий фильм. 20.50 Реклама. 21.00 Сув полоси. Ўзбекистон биринчилиги. **Душанба.** 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Талабларга биноан байрам программаси.

17 февраль, жума

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 Уйғур жилолари. 9.35 Болалар учун фильм. 10.40 Инсон институти. 11.40 Янгиликлар. 11.50 Ҳужжатли фильм. 16.00 Янгиликлар. 16.15 Қайта қуриш прожектори. 16.25 — Ҳужжатли фильм. 16.50 Болаларга ҳайвонлар ҳақида. 17.20 Қувноқ стартлар. 18.05 Ҳокимият — Советларга. 18.35 Фалсафий суҳбатлар. 19.20 Дунё воқеалари 19.40 «Қотиллик эълон қилинди» Бадиий фильм 2 ва 3-сериялар 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 Бу бўлганди... бўлганди... 22.30 Нигоҳ. 24.00 Чанғи спорти. Жаҳон чемпионати.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Ғалаба шамшири. 9.35 Табиатшунослик. 9.55 Таассурот. 10.05 Инглиз тили. 10.55 Уйдаги квартира. 11.35 Тарих. 12.05 Инглиз тили. 13.05 «Ягуар». Бадиий фильм. 14.30 Янгиликлар. 14.40 Ритмик гимнастика. 15.10 Ҳужжатли фильм. 15.30 Концерт. 17.35 Янгиликлар. 17.45 Концерт. 18.45 Мультфильм. 19.00 Фестиваль экрани. 20.00 Ритмик гимнастика. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Фильм-концерт. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Юрмала—89». 01.15 Янгиликлар.

УзТВ-I. 16.00 «Том Сойер ва Гекельберри Финн саргузаштлари». Бадиий фильм, 3-серия. 17.10 Ҳужжатли фильм. 17.25 География. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Инсон болаликдан бошланади. 18.55 Кинолавҳа. 19.00 Экиш техникаси мавсумга шай бўлсин! 19.30 Сайловлар олдидан. 20.00 Ахборот. 20.20 Шу куннинг долзарб мавзуси. 20.30 Ахборот. 20.50 Концерт. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 М. Шайхзода туғилган кунининг 80 йиллигига бағишланган юбилей кечаси. 23.45 Баскетбол. СССР чемпионати.

УзТВ-II. 19.30 «Оғир соатда». Бадиий фильм. 20.55 Телефильм. 21.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. 21.15 Оқшом эртаклари. **Фрунзе.** 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Резидент операциясининг тугатилиши». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар.

18 февраль, шанба

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.00 Уй академияси. 9.30 Халқ ижодиёти. 10.00 Йил фасллари. 11.00 Болалар учун фильм. 12.05 Социализм мамлакатларида. 12.35 Мультфильмлар. 13.00 Мўъжизасиз мўъжизалар 14.00 Н. К. Крупская туғилганлигининг 120 йиллигига. 15.30 Чанғи спорти. Жаҳон чемпионати. 17.30 Дунё воқеалари. 17.45 Концерт. 18.15 Халқаро программа. 19.15 Шеърият лаҳзалари. 19.20 «Иван». Бадиий фильм. 20.30 Кўк конверт. 21.30 Время. 22.05 Шанба оқшомида. 23.20 Мультфильмлар. 23.50 Янгиликлар. 23.55 Шунчалар улкан севги.

МТ-II. 8.30 Гимнастика. 8.50 Қишлоқ янгиликлари. 9.50 Талабларга биноан фильмлар. 10.55 Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг. 12.55 Телевизион музикали абонемент. 13.45 «Севги изҳори» Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 15.55 Мультфильм. 16.10 Кечага таклифнома. 17.20 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. 18.00 Чанғи спорти. Жаҳон чемпионати. 18.50 ...16 ёшгача ва ундан катталар. 19.35 Ҳужжатли фильм. 19.45 Халқаро муносабатлар: тарихий тажриба ва муаммолар. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Ҳужжатли фильмлар. 21.30 Время. 22.05 «Юрмала—89». 01.15 Янгиликлар.

УзТВ-I. 9.00 «Ассалому алайкум». 10.00 Шанба экрани. 10.55 Оиламиз оҳанглари. 11.35 Рассом ва китоб. 12.10 «Фарзандлар даври». Бадиий фильм. 13.40 Музикали программа. 14.30 Ота-оналар университети. 15.00 Арманистон, 1988 йилнинг декабри. 15.25 Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун. 18.05 Тенгдош. 18.50 Яна бир карра сув ҳақида. 19.20 Тилга эътибор. 20.00 Ахборот. 20.20 Манзарали фильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Цирк! 21.30 Время. 22.05 Ҳаёт қувончлари ва ташвишлари. 23.10 Музикали учрашувлар.

УзТВ-II. Фрунзе. 16.05 Мультфильм. 16.25 Реклама. 16.35 Бадиий фильм. 18.00 Кўзгу. 18.30 Телефильм. 18.40 Кинооператор М. Мусаев. 19.40 Телефильм. 20.00 Мезгил. 20.30 Дўстлик фестивали. 21.30 Время. 22.05 «Парвоздаги ўлим». Бадиий фильм.

19 февраль, якшанба

МТ-I. 8.00 Янгиликлар. 8.45 Ритмик гимнастика. 9.15 Спортлото. 9.25 Эрта саҳарлаб. 10.25 Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 11.25 Тонгги почта. 11.55 Оламга саёҳат. 12.55 Эртак ҳузурида меҳмонда. 14.25 Музикали киоск. 14.55 Нигоҳ. 15.55 Чанғи спорти. Жаҳон чемпионати. 17.30 Қишлоқ янгиликлари. 18.30. Халқаро панорама. 19.15 Фильм-концерт. 19.50 Шоир Е. Евтушенконинг авторлик кечаси. 21.30 Время. 22.05 Салом, доктор! 22.20 Биргаликда қўшиқ куйлайлик, дўстлар. 00.10 Янгиликлар. 00.15 Бокс. Жаҳон чемпионати.

МТ-II. 8.30 Зарядкага сафланинг. 8.45 Ҳужжатли фильм. 8.55 Цирк майдонда масхарабозлар. 9.25 Агар сиз... 10.10 Ҳужжатли фильм. 11.05 «Литературная Грузия» журнали саҳифаларида. 12.15 Спорт ҳамма учун. 12.30 Бувимнинг сандиғи. 13.00 «Қизил гиламдаги уч киши» Спектакль. 14.05 Концерт. 14.30 Мультфильмлар. 15.00 Енгил атлетика. Европа чемпионати. 16.00 Эфирда музика. 18.00 Киносерпантин. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Санъатга бахшида умр. 21.30 Время. 22.05 Салом, доктор! 22.20 Киносерпантин. 00.40 Янгиликлар.

УзТВ-I. 9.00 «Ассалому алайкум» 10.00 Оила даврасида. 11.00 Биргаликда куйлаймиз. 11.30 Актерлар ва роллар. 12.25 Халқ севган достонлар. 13.25 Спорт программаси. 14.25 Болалар учун телетеатр. 15.35 Сайловлар олдидан. 16.20 Ўт ўчирувчилар кўнгилли жамияти огоҳлантиради, ахборот беради, таклиф этади.. 18.05 Мультфильмлар. 18.35 Қўшиғим жон қўшиғим. 19.15 Оламга саёҳат. 20.00 Ахборот. 20.20 Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Музикали программа. 21.30 Время. 22.05 Совет Ўзбекистони композиторлари.

УзТВ-II. Душанба. 17.55 «Юлдузли командировка». Бадиий фильм. 19.10 Санъат усталари. 20.00 Новости. 20.15 Кинолавҳа. 20.30 Ахбор. 20.45 Музикали программа. 21.30 Время. 22.05 Келин-куёвларга маслаҳатлар. 23.15 Телефильм

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-15-20, 32-57-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06, коммунистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Газета офсет усулида, А—2 форматида босилади.

Р. — 07582. Б. — 36. ИНДЕКС 64563. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12